

Учим се от Столипиново Learning from Stolipinovo

ИЗГРАЖДАМЕ ЗАЕДНО | BUILDING TOGETHER | WIR BAUEN ZUSAMMEN

GOETHE
INSTITUT

ATELIER 3

Учим се от Столипиново

Автори

Доника Георгиева, Мирослав Велков, Десислава Ковачева, Иван Бонев,
със специалния принос на Енцио Ветцел и Геника Байчева

Фотографии

Нестор Боли, Тед Стантън (Ted Stanton Photography), Иван Бонев,
Филип Михайлов (Next Level Photography), Десислава Ковачева,
Доника Георгиева, Мирослав Велков, Google Карти

Дизайн и схеми

Иван Бонев и Ателие 3

© 2020, София

Публикацията е част от проект „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“. „Изграждаме заедно“ се реализира през 2019 г. от Гьоте-институт България като част от културната програма на Пловдив – Европейска столица на културата 2019 в партньорство с Ателие 3, Детска архитектурна работилница, Открити пространства и с подкрепата на Wilo Foundation.

Проект на
Project by

GOETHE
INSTITUT

PLOVDIV 2019

Партньори
Partners

С подкрепата на
Supported by

wilo
foundation

Learning from Stolipinovo

Authors

Donika Georgieva, Miroslav Velkov, Dessislava Kovacheva, Ivan Bonev,
with the special contribution of Enzo Wetzell and Genika Baycheva

Photographs

Néstor Boli, Ted Stanton (Ted Stanton Photography), Ivan Bonev,
Philip Mihaylov (Next Level Photography), Dessislava Kovacheva,
Donika Georgieva, Miroslav Velkov, Google Maps

Design and schemes

Ivan Bonev and Atelier 3

© 2020, Sofia

The publication is part of the project Building Together: Learning from Stolipinovo. Building Together was realized in 2019 by Goethe-Institut Bulgaria as part of the cultural programme of Plovdiv European Capital of Culture 2019, in partnership with Atelier 3, Children's Architectural Workshop, Discovered Spaces, and with the support of Wilo Foundation.

Саворе йек!

Немските артисти и архитекти Мартин Калтвасер и Майк Ронц създадоха концепция за изграждането на структура на брега на Марица, близо до Столипиново. Гьоте-институт България се зае да продължи тази страхотна идея и покани български партньори да я припознаят и осъществят, в сътрудничество с местни участници от ромския квартал. Проектът „целеше да се създадат нови връзки между квартала и останалата част от града, буквално и символично“. И така, вече в 2020 година, можем да се запитаем: „Случи ли се това наистина?“

Монументалната бетонна пейка пред внушителната фасада на жилищните блокове на Столипиново е покана за разговор между жители и минавачи, деца, младежи и възрастни. Дървените структури на Младежкия хълм също символизират такава покана.

Но проектът, от самото си начало, постоянно изграждаше връзки. Спомням си, когато бяхме в работилницата на Здравко, точно след влизането в Столипиново, вдясно, срещу брега на Марица. Срегнахме се там, след като, водени от Геника и заедно с други партньори по проекта, бяхме направили обиколка през Столипиново. Възрастен мъж — клиент или посетител — седеше в халето, а наоколо беше пълно с инструменти за метал. Той беше любопитен защо идваме там. И докато нашите приятели от Ателие 3 започваха разговор с майстор Здравко за концепцията на проекта, аз попитах този мъж как е „заедно“ на ромски. Ето как: *саворе йек*. На мига аз вече исках да прекръстя целия Пловдив 2019 с тази красива и добре звучаща фраза.

В същия този ден ние видяхме и работилницата на Берул, който имаше на дърводелския си тезгях десетки къщички за птици. Те щяха да бъдат раздадени на съседите му, така че в квартала да дойдат пойни птици. Подобен ефект забелязах и когато посетих едно от събитията на Детската архитектурна работилница. Една възрастна жена седеше сред всички онези деца и ентузиазизирано се занимаваше с тях с дървени модели на сгради. Усещането и духът на *саворе йек* беше в същността на проекта от самото му начало.

Бих искал да благодаря на екипа на Ателие 3 — Доника, Деси, Миро и Иван за „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ и на Маги и Ани за „Изграждаме заедно: Град на децата“, на Светлана и Виктор от Пловдив 2019, на Еви Хох от Wilo Foundation и на Стефка Цанева от Гьоте-институт, които работеха *саворе йек* с партньорите, които аз, за съжаление, не успях да опозная.

Енцио Ветцел

Директор на Гьоте-Институт България 2014-2019

Savore yek!

The German artists and architects Martin Kaltwasser and Maik Ronz developed a concept for building a structure at the Maritsa riverbank adjacent to Stolipinovo. The Goethe-Institut Bulgaria took over this great idea and invited Bulgarian partners to adopt and realize it in cooperation with participants from the local Roma neighbourhood. The project 'aimed at creating new connections between the neighbourhood and the rest of the city, literally and symbolically'. So now, already in 2020, we may ask: did it come true?

The monumental concrete bench in front of the imposing facade of the housing blocks of Stolipinovo is an invitation to a conversation between residents and passers-by, children, young people, and adults. The wooden structures on the Youth Hill are symbolising such an invitation, too.

But the project had been constantly building connections from its very beginning. I remember, when we stood at Zdravko's workshop, which is right after the entrance to Stolipinovo, on the right side, opposite the banks of river Maritsa. Guided by Genika, we had a tour through Stolipinovo together with other partners of the project, and finally met there. An old man — customer or visitor — was sitting in the hall, and many tools to work in metal were around us. He was curious about why we were coming to the place. So, while our friends from Atelier 3 started a talk with master Zdravko about the project's concept, I asked this old guy for a translation of 'together' in Romany. Here it is: *savore yek*. At once I wanted to rename whole Plovdiv 2019 by this beautiful new well-sounding phrase.

On that very day we had a look at the wood workshop of Berul, who had dozens of birdhouses on his planing bench. They should be distributed to the neighbors so that songbirds also would settle in the district. There was a similar effect to be noticed when I visited an event of the Children's Architectural Workshop. A fairly old lady sat among all the youngsters and enthusiastically tinkered with them on wooden models of architectural buildings. The feeling and spirit of *savore yek* was inherent in the project from the start.

I would like to thank the Atelier 3 team — Donika, Dessi, Miro, and Ivan for Building Together: Learning from Stolipinovo, and Magi and Ani for Building Together: Children's City, Svetlana and Victor from Plovdiv 2019, Evi Hoch from Wilo Foundation and Stefka Tsaneva from Goethe-Institut, who worked *savore yek* with the partners whom I, unfortunately, did not get to know.

Enzio Wetzel

Director of Goethe-Institut Bulgaria 2014-2019

Въведение

Още когато започнахме този проект в началото на 2019 знаехме, че той не е обикновен. В основата му стои вяването, че чрез изграждане заедно можем да се учим един от друг и да подобрим градската среда. Идеята е проста — СЛИВАНЕ на различни социални и етнически групи чрез изкуство в подкрепа на една от големите цели на програмата на Пловдив — Европейска столица на културата 2019. В този случай това бяха хората на Пловдив и тези на Столипиново. Базирайки се на това разбиране, в периода 2016-2018 година немските артисти Мартин Калтвасер и Майк Ронц предлагат проекта „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“. Той включва създаване на устойчива, временна структура — мост от преизползвани обекти и материали над река Марица в района на Столипиново, заедно с местните жители, отворен склад за събиране на стари предмети и материали, строителни уъркшоупи с представяне на практики и знания от Столипиново, информационен пункт в центъра на Пловдив.

Ние приехме предизвикателството на Гьоте-институт България да реализираме заедно проекта и да активираме архитектурата като възможност за общуване между общности. Първоначалното мащабно намерение — една голяма архитектурна намеса и информационен пункт — започна да придобива нови форми още след първите ни посещения в Столипиново. Комуникацията на културни разбирания чрез изкуството на архитектурата остана в същността на проекта. Но конкретните идеи се развиваха непрекъснато със запознаването ни с контекста, постепенното изграждане на доверие, създаването на контакти и въвличането на местните жители.

Така в основата на проекта застанаха уменията на местните майстори, архитектурата като обект на съвместен експеримент и енергията на работата заедно. Място на действията стана улица „Крайна“ в Столипиново. „Информационният пункт“ се трансформира в система от по-малки инсталации в средата, изградени заедно в рамките на архитектурни уъркшоупи именно в Столипиново. Архитектурата и мястото на перманентната по-мащабна намеса в градската среда се роди в диалог с хората от Столипиново. „Чистото“ изкуство на инсталациите се обогати с функционалност.

Тази публикация е за десетмесечния криволичещ път на проекта „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“. За стереотипите, които преодоляхме и приятелствата, които създадохме, работейки заедно. За нашия начин да преосмислим ролята на изкуството и архитектурата за сплотяване на общности. За изкуството на майсторите. За предизвикателството да „видим“ отвъд очевидното и да намерим вдъхновение в един различен начин на живот.

Всичко това представяме в разкази за проекта през различни призми и чрез различни медии — образи и текст. Историите са лични, случките — конкретни. Избрахме важни за нас „уроци от Столипиново“ — такива, които ни помагаша и вдъхновяваха, а и онези, които ни опровергаваха и изненадваха. Това е нашият начин да споделим няколко насоки за подход при концептуализирането и реализирането на социално базирани архитектурни проекти, особено с различни етнически групи и/или малцинства.

За нас това не беше стандартен проект на проектиране и изпълнение, не беше и просто откриване на нови неща. „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ беше процес на търсене и признаване. Благодарим на всички, които заедно с нас бяха част от този процес.

Доника, Мирослав, Десислава и Иван

Ателие 3

Introduction

When we started this project in early 2019, we knew that it was not going to be ordinary. It is based on the belief that by building together we can learn from each other and improve the urban environment. The idea is simple — to FUSE different social and ethnic groups through art in support of one of the major goals of the programme of Plovdiv European Capital of Culture 2019. In this case, it was the people of Plovdiv and those of Stolipinovo. Based on this understanding, in the period 2016-2018, the German artists Martin Kaltwasser and Maik Ronz proposed the project Building Together: Learning from Stolipinovo. It envisaged the creation of a sustainable, temporary structure — a bridge on Maritsa River in Stolipinovo area made of reused items and materials, together with the local people; an open warehouse for collecting old items and materials; building workshops to present practices and knowledge from Stolipinovo; an information point in the centre of Plovdiv.

We accepted the challenge of Goethe-Institut Bulgaria to implement the project together and to activate architecture as an opportunity for communication between communities. The original large-scale intention — a major architectural intervention and an information hub — began to take on new forms after our first visits in Stolipinovo. Communication of cultural understanding through the art of architecture remained the essence of the project. Yet, the concrete ideas were constantly evolving as we were becoming more and more aware of the context, gradually building trust and contacts, and engaging the locals.

Thus, at the heart of the project stood the skills of the local craftsmen, architecture as an object of joint experiment, and the energy of working together. The scene became Krayna Street in Stolipinovo. The 'Information Point' was transformed into a system of smaller installations in the environment, built together within architectural workshops in Stolipinovo. The architecture and the site of the permanent large-scale intervention in the urban environment were found in dialogue with the people of Stolipinovo. The 'pure' art of installations was enriched with functionality.

This publication is the narrative about the ten-month winding path of the project Building Together: Learning from Stolipinovo. About the stereotypes we have overcome and the friendships we have made working together. About our way of rethinking the role of art and architecture in bringing communities together. About the art of the craftsmen. The challenge of 'seeing' beyond the obvious and finding inspiration in a different way of life.

We present all this in stories about the project through different prisms and media — images and text. The narratives are personal, the events — true and concrete. We have chosen those 'lessons from Stolipinovo' that are important to us — those that helped us and inspired us, and also those which refuted us and surprised us. This is our way of sharing several guidelines for approaching the conceptualization and implementation of socially based architectural projects, especially those involving different ethnic groups and/or minorities.

For us, this was not a standard design and implementation project, nor it was simply discovering new things. Building Together: Learning from Stolipinovo was a process of searching and recognising. We are grateful to everyone who joined us in this process.

Donika, Miroslav, Dessislava, and Ivan

Atelier 3

Съдържание

Саворе йек!	4
Въведение	6
Учим се от Столипиново в цифри	10
1. Хората на Столипиново	25
2. Изграждане на доверие	45
3. Връзки	69
4. Дизайн от Столипиново. Дизайн за Столипиново	95
5. Материалност	123
Епилог по „Крайна“	150

Contents

Savore yek!	5
Introduction	7
Learning from Stolipinovo in Figures	11
1. The People of Stolipinovo	25
2. Building Trust	45
3. Connections	69
4. Design from Stolipinovo. Design for Stolipinovo	95
5. Materiality	123
Epilogue on Krayna	151

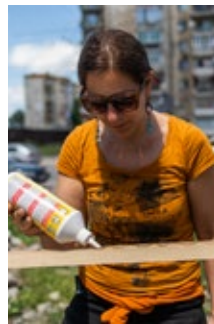
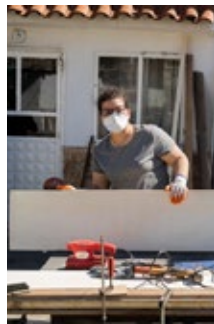
Учим се от Столипиново в цифри

1 екип

Архитектурно студио Ателие 3 — Доника Георгиева, Мирослав Велков, Десислава Ковачева, в колаборация с арх. Иван Бонев, последователно привлича в процеса на реализацията на проекта свои приятели и колеги: Геника Байчева, Георги Митков, Валентин Денков, Ленко Михов, Карина Дикова.

58+ участника

Деница Шишкова, Ками Клифтън, Фрая Брасе, Ангел, Али, Митко, Илия, Иван, Ацко, Живка Петрова, Петя Петкова, Гунда Бахан, Явор Маринов, Нестор Боли, Тед Стантън, Ваня Георгиева, Емили Кадир, Цветомир Стоилов, Светозар Станков, Вероника Петрова, Андрея Гешева, Пламена Митева, Красимир Христов, Христо Златанов, Сара Чезана, Димитрия Цанева, Андреа Измирова, Калина Маврова, Анна Вълкова, Деница Атанасова, Десислава Петкова, Кристина Коп, Александър Атанасов, Венцислав Радков, Александра Атанасова, Кристина Тодорова, Дениз Юмер, Силвия Чернева, Минко Павлов, Георги Божинов, Александра Мечкова, Вероника Табакова, Феликс Рановски, Вероника Бонева, Нона Цекова, Мартина Дякова, Соня Пенчева, Катрин Мичъл, Марина Иванова, Цветелин Шекеров, Ралица Карамусалова, Гергана Кочева, Мария Варсанова, Акис Пандис, Николай Георгиев, Ивайло, Ташко, Христо, случайни местни хора, които помагаша за малко, и много от децата на Столипиново.

Learning from Stolipinovo in Figures

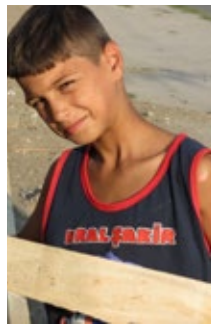
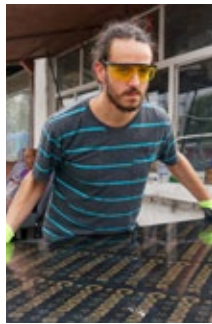
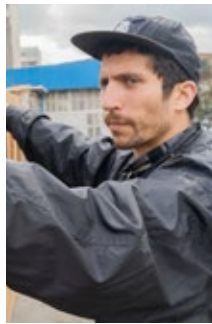
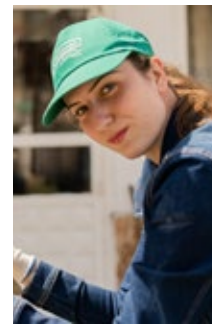
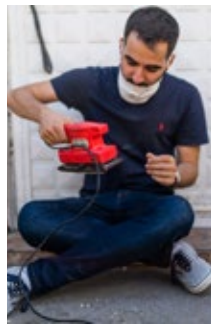
1 team

The architects from Atelier 3 — Donika Georgieva, Miroslav Velkov, and Dessislava Kovacheva, in collaboration with Ivan Bonev, successively involves in the process of realization of the project friends and colleagues of theirs: Genika Baycheva, Georgi Mitkov, Valentin Denkov, Lenko Mihov, and Karina Dikova.

58+ participants

Denitsa Shishkova, Kami Clifton, Freya Brasse, Angel, Ali, Mitko, Ilia, Ivan, Atsko, Zhivka Petrova, Petya Petkova, Gunda Bachan, Yavor Marinov, Néstor Boli, Ted Stanton, Vanya Georgieva, Emili Kadir, Tsvetomir Stoilov, Svetozar Stankov, Veronika Petrova, Andrey Gesheva, Plamena Miteva, Krasimir Hristov, Hristo Zlatanov, Sara Cesana, Dimitria Tsaneva, Andrea Izmirova, Kalina Mavrova, Anna Valkova, Denitsa Atanasova, Desislava Petkova, Krisztina Kopp, Aleksandar Atanasov, Aleksandra Atanasova, Kristina Todorova, Deniz Yumer, Silvia Cherneva, Minko Pavlov, Georgi Bozhinov, Alexandra Metchkova, Veronika Tabakova, Felix Ranovski, Veronika Boneva, Nona Tsekova, Martina Dyakova, Sonya Pencheva, Kathryn Mitchell, Marina Ivanova, Tsvetelin Shekerov, Ralitsa Karamusalova, Gergana Kocheva, Maria Varsanova, Akis Pandis, Nikolay Georgiev, Ivaylo, Tashko, Hristo, random local people who helped a little and a lot of Stolipinovo children.

3 майстори

Берул Реджеп

Дърводелец

Изработва всякакви дърводелски изделия с фокус върху мебели. Работилницата му се намира на улица „Крайна“. Състои се от две работни помещения и една двустайна пристройка за живеене. Сравнително широкият двор се използва за работа през топлите месеци. Берул обикновено работи сам, няма постоянни чираци или помощници. Разполага с основните машини за дървообработка: циркулярна маса, банциг, струг, абрихт-щрайхмус, оберфреза, шмиргел, настолна бормашина, ъглошлайф, виброшлайф машина, лентова шлайфмашина, електрожен, както и многообразие от ръчни инструменти. По-голямата част от машините и инструментите са стари или самоделни.

Берул
Berul

Неджип Мустафов (Здравко)

Железар

Изработва всякакви стоманени изделия и конструкции, с фокус върху мебели, огради, порти и други леки конструкции. Работилницата му се намира в началото на улица „Крайна“. Състои се от обширно и високо хале за работа с навес, долепено до триетажна къща, където той живее. Естеството на работата почти не позволява самостоятелна работа — в работилницата винаги работят много хора, а Здравко контролира и надзирава. Работилницата е добре оборудвана, с всички необходими инсталации, машини и инструменти за металообработка. Разполага с две шестметрови маси за рязане на профили, две заваръчни маси, няколко заваръчни машини (електрожени, телоподаващи), ролкова машина за огъване на профили, хидравлична гилотина за рязане на метални листове, настолна бормашина, както и всички необходими ръчни инструменти. Навесът пред халето представлява своеобразен бояджийски цех, с пневматичен пистолет за боядисване и стойки куки за поставяне и окачване на изделията. Машините не са нови, но са отлично поддържани.

Здравко
Zdravko

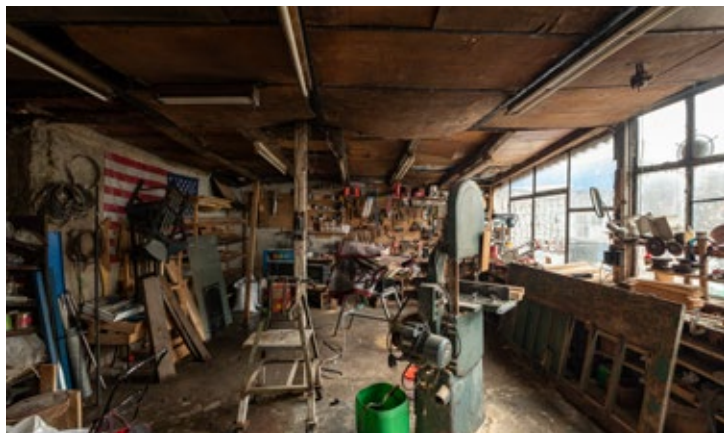
Карло Маламов

Кофражист

Карло не разполага с работилница, цех или склад — работи по обекти. Има умения в изработката на кофражи, армирането, изливането и грижата за бетона. Разполага с основни ръчни инструменти. Бизнес частта от работата му се поема от съпругата му — тя се грижи за заплащането на работата му.

Карло
Karlo

Работилницата на
Берул
Berul's workshop

3 craftsmen

Berul Redzhep

Woodworker

Berul makes all kinds of wooden products but mainly furniture. His workshop is situated on Krayna Street. It consists of two work premises and a small house, where he lives. The relatively large yard is where the work is done in the warm months. Usually, Berul works alone, he has no permanent apprentices or assistants. Berul has the basic woodworking machines: a table saw, a band saw, a lathe, a thicknesser, a router, a bench grinder, a drill press, an angle grinder, belt and orbital sanders, a welding machine, as well as many other hand tools. A great deal of the machines and tools are old or DIY.

Работилницата на
Здравко
Zdravko's workshop

Nedzhip Mustafov (Zdravko)

Ironworker

Zdravko makes all types of steel items and structures with a focus on furniture, fences, gates, and other lightweight structures. His workshop is located at the beginning of Krayna Street. It consists of a large and high workroom with a shed in front of it. The workshop is attached to a three-storey house where he lives. The nature of the work almost does not allow for working alone — many people always work in the workshop, and Zdravko does the control and supervision. The workshop is well equipped, with all the necessary installations, machines and tools for metalworking. It has two six-meter profile-cutting tables, two welding tables, several welding machines (stick welders and wire feed welders), a profile bending machine, a hydraulic guillotine shearing machine for cutting sheet metal, a drill press, and all the necessary hand tools. The shed in front of the hall is a kind of an outdoor paint shop, with a pneumatic paint sprayer and hooks for mounting and hanging the products. The machines are not new but are perfectly maintained.

Karlo Malamov

Formworker

Karlo does not have a workshop or a warehouse — he works on construction sites. She has skills in formwork design and construction and reinforcement assembly, concrete casting and care. He has basic hand tools. The business part of his job is taken over by his wife — she takes care of his paychecks.

4 инсталации

Вратата

Местоположение: квартал Капана, на ъгъла на улица „Райко Даскалов“ и улица „Братя Пулиеви“

Времетраене: юли — октомври 2019

Материали: стара дървена врата, дърво, тротоарни плочи, стари дървени шкафове, спрей

Функционалност: необичаен информационен знак в градската среда

Стативите

Местоположение: Младежки хълм, Град на децата — поляната до бившия пионерски дом

Времетраене: юни — юли 2019

Материали: рамките на стари дървени прозорци, плексиглас, спрей

Функционалност: стативи за детско творчество и информационен знак в градската среда

4 installations

The Door

Location: Kapana neighbourhood, at the crossing of Rayko Daskalov Str. and Bratya Pulievi Str.

Duration: July — October 2019

Materials: old wooden door, wooden beams, concrete tiles, old wooden cabinets, spray paint

Function: unconventional information sign in the urban environment

The Easels

Location: Youth Hill, Children's City — the lawn at the former pioneers' house

Duration: June — July 2019

Materials: frames of old windows, plexiglass sheets, spray paint

Function: canvases for creativity of children, an information sign in the urban environment

Масата с пейки

Местоположение: квартал Изгрев, на ъгъла на улица „Вратцата“ и улица „Герлово“

Времетраене: юли — октомври 2019

Материали: две стари дървени врати, метал, тротоарни плочи, грунд, спрей

Функционалност: място за срещи и информационен знак в градската среда

Дългата пейка с навес

Местоположение: Столипиново, улица „Крайна“

Времетраене: постоянно от октомври 2019

Материали: бетон, метал, грунд, текстил, кофражни плочи с пластмасови бутилки, пясък

Функционалност: място за събиране, отдих и игра, спирка на градски транспорт

The Table with Benches

Location: Izgrev neighbourhood, at the crossing of Vrattsata Str. and Gerlovo Str.

Duration: July — October 2019

Materials: two old wooden doors, steel profiles, concrete tiles, primer, spray paint

Function: meeting spot and information sign in the urban environment

The Long Bench with a Canopy

Location: Stolipinovo, Krayna Str.

Duration: permanently, from October 2019

Materials: concrete, steel, primer, textile, formwork with plastic bottles and old toys, sand

Function: meeting and gathering spot, a place for rest and games, bus stop

Вратата
The Door

Масата с пейки
The Table with Benches

Стативите
The Easels

Дългата пейка с навес
The Long Bench with a Canopy

10 месеца в 4 сезона

8 архитектурни уъркшопа

7 за изграждане — на улица „Крайна“, в работилниците на Берул и Здравко, в сватбения център, на поляната южно от блок 4059.
1 за дизайн в СКЛАД — Фондация „Пловдив 2019“.

в 22+ работни дни

100+ преизползвани обекта/материала

Дървени врати и шкафове, рамки на прозорци, дъски, пластмасови бутилки, играчки, пясък, текстил.

4 дарения

От местни фирми: заведенията в Капана Anyway Social Bar и 1890 Cafe Bar & Terrace дариха пластмасови бутилки, местния бетонов възел в Столипиново „Брадърс бетон“ ЕООД дари пясък, пловдивска фабрика дари текстил.

1 изложба

ПО_КРАЙНА в Masstab (София), в която с над 600 фотографии пресъздадохме атмосферата по време на изграждането на четирите градски инсталации.

10 months in 4 seasons

8 architectural workshops

7 building workshops — on Krayna Street in the workshops of Berul and Zdravko, in the wedding centre, at the lawn south of block 4059, and 1 design workshop in SKLAD — Plovdiv 2019 Foundation.

in 22+ working days

100+ reused items/materials

Wooden doors and cabinets, window frames, planks, plastic bottles, toys, sand, textile.

4 donations

From local companies: the Kapana bars Anyway Social Bar and 1890 Cafe Bar & Terrace provided empty plastic bottles, the local concrete plant Brothers Beton Ltd. donated the sand, and a Plovdiv factory donated the textile.

1 exhibition

PO_KRAYNA in Masstab (Sofia), which recreated the atmosphere during the making of the four urban installations by exhibiting over 600 photographs.

Хората на Столипиново 1

The People of Stolipinovo

За първи път сме в Столипиново. Вървим по улица „Крайна“, подминаваме много железарски работилници и автосервизи. Между блоковете (т.нар. „Соколи“) прозират купуци боклук. Свиваме по улица „Елба“. Тук къщите са добре направени, поддържани. Продължаваме към пазарската улица — „Калина“. Много народ, много магазини, павилиони и сергии за всякакви неща. Времето обаче тече различно. Хората са спокойни, седят, говорят си. Взехме си палачинки от една възрастна дама. Питаме „Има ли работа?“, а тя отговаря „Няма работа, няма хора, всички са по чужбина.“ Оглеждаме се — кипи животът на улицата. Други разбираня си имат те явно...

It is our first time in Stolipinovo. We walk along Krayna Street, passing by many ironworks and auto repair shops. There are piles of rubbish between the blocks (the so-called Sokoli). We turn onto Elba Street. The houses here are well built and maintained. We continue to the market street — Kalina Street. Many people, many shops, pavilions and stalls for all kinds of things. But the pace of time is different. People are calm, sitting, talking. We buy pancakes from an old lady. ‘How’s the business going?’, we ask. ‘No business, no people, everyone is abroad!’, she answers. We look around at the hustle and bustle on the street. People here must have other understandings...

В панелните блокове в квартала съжителстват заможни собственици на апартаменти и живеещи в крайна бедност наематели. На една и съща улица се редуват добре оградени къщи на богаташи и самоделни бедняшки жилища.

The prefab blocks in the neighbourhood are home to wealthy flat owners but also of tenants living in extreme poverty. On the same street, well-fenced houses of the rich co-exist with DIY homes of the poor.

Организацията на обществения социален живот в квартала се характеризира с близостта между хората. Те са обхванати в гъсти социални мрежи и отношения, в които рядко оставаш сам.

The organization of public social life in the neighbourhood is characterized by the closeness between people. They are all entangled in dense social networks and relationships in which one is rarely left alone.

Хората тук са спокойни, седят, говорят си — животът на улицата кипи по всяко време на денонощието.

People here are relaxed, they sit outside, talk — street life is on at any time of day and night.

Това е Столипиново — квартал с население между 30 000 и 50 000 души на сравнително малка площ (630 дка). Столипиново се смята за един от най-големите сегрегирани квартали в Европа.

This is Stolipinovo — a neighbourhood with a population varying between 30,000 and 50,000 people in a relatively small area (630 decares). Stolipinovo is considered one of the largest segregated neighbourhoods in Europe.

Столипиново¹ е квартал, за който сме залети от медийно информационно море, но всъщност разполагаме с изключително ограничени сведения. Официалните статистически данни са доста оскъдни. Количествените изследвания не са подкрепени от дълбочинно познание на местния контекст и биха могли да допринесат за разпространението на грешни заключения. Наред с това обобщеното говорене за Столипиново е винаги проблематично, тъй като при един по-детайлен поглед на общностите тук откриваме, че всякакви опити за хомогенизиране и генерализиране са обречени на провал.

Дори на пръв поглед елементарният въпрос по отношение на броя на жителите създава сериозни полемики и манипулация на данни в различни посоки. Грубо бихме могли да посочим, че населението на Столипиново варира между 30 000 и 50 000 души, което го превръща в един от най-големите сегрегирани квартали в Европа, разположен на сравнително малка площ (630 дка). Една от причините за голямото колебание в броя на жителите е повишената мигрантска мобилност — движение към различни западноевропейски държави.

По отношение на етническа и религиозна принадлежност се открояват две основни групи. Преобладаваща е групата на самоидентифициращите се като турци, предимно мюсюлмани, с традиционно име „миллет“. Значително по-малка е групата на самоидентифициращите се като роми, преобладаващо евангелизирани и наричащи се традиционно „бургунджии“. Но и това разделение е твърде условно. В квартала ще срещнем и жители, които самоопределят себе си като турци, но са християни (най-често евангелизирани) или пък такива, които определят себе си като българо-мохамедани. Най-малък е броят на жителите, които възприемат себе си като атеисти. Религията е изключително важен фактор в живота на различните общности на Столипиново и една от причините, обуславящи по-консервативните и традиционни ценности, макар и тук да има много изключения.

Общоприетата представа за хомогенността на обитателите на квартала е невалидна и по отношение на социалния и икономически статус на семействата, семейния модел, отношението към традиционните ценности, професиите, образованието и други. В панелните блокове в квартала съжителстват заможни собственици на апартаменти и живеещи в крайна бедност наематели. На една и съща улица се редуват добре оградени къщи на богаташи и самоделни бедняшки жилища. Тези крайности се усещат в пространствената структура и в материалността на средата на Столипиново.

¹Текстът е базиран на изследванията „Етнографско изследване на общностите в кв. Столипиново“, Пловдив, 2016 г., екип: Н. Венков, Г. Байчева, Р. Кратункова, Д. Панчев и „Картографиране на кв. Столипиново“ Пловдив, 2017, екип: Н. Венков, Г. Байчева.

„Знам, че са интересни личности.“
— Цветомир

¹The text is based on the studies 'Ethnographic Survey of the Communities in Stolipinovo Neighbourhood', Plovdiv, 2016, team: N. Venkov, G. Baycheva, R. Kratunkova, D. Panchev, and 'Mapping Stolipinovo Neighbourhood', Plovdiv, 2017, team: N. Venkov, G. Baycheva.

'I know they are interesting persons.'
— Tsvetomir

'I was surprised to see that they have such strong traditional values... I think that I was a bit biased by the image created by the media.'
— Veronika

Stolipinovo¹ is a neighborhood for which we are flooded with media information sea, but in fact we have extremely limited information. Official statistics are rather scarce. Quantitative research is not supported by in-depth knowledge of the local context and could contribute to the dissemination of misconceptions. In addition, generalized talk about Stolipinovo is always problematic, as a closer look at the communities here reveals that any attempt to homogenize and generalize is doomed to failure.

Even the seemingly simple question regarding the number of inhabitants creates serious controversy and manipulation of data in different directions. We could roughly point out that the population of Stolipinovo varies between 30,000 and 50,000, making it one of the largest segregated neighbourhoods in Europe, situated in a relatively small area (630 decares). One of the reasons for the large fluctuation in the number of inhabitants is the increased migrant mobility — moving to different Western European countries.

In terms of ethnicity and religion, there are two main groups here. The group identifying themselves as Turks, mainly Muslims, with the traditional name Millet, is predominant. Much smaller is the group self-identified as Roma, predominantly Evangelists and traditionally referred to as Burgundzhii. But this division is too conditional. In the neighbourhood we will also meet residents who identify themselves as Turks but are Christians (most often Evangelists) or those who define themselves as Bulgarian Muslims. The smallest is the number of residents who perceive themselves as atheists. Religion is an extremely important factor in the life of the various communities of Stolipinovo and one of the reasons for the more conservative and traditional values, although there are many exceptions here.

The generally accepted notion of homogeneity of the residents of the neighbourhood is also invalid with regard to the social and economic status of families, the family model, the attitude to traditional values, the professions, education, and others. The prefab blocks in the neighbourhood are home to wealthy flat owners but also of tenants living in extreme poverty. On the same street well-fenced houses of the rich co-exist with DIY homes of the poor. These extremes can be perceived in the spatial structure and materiality of the Stolipinovo environment.

Social norms and patterns of behaviour are quite flexible. Take, for example, the stereotypical view of neighbourhood residents as maintaining relatively conservative patriarchal family relationships. Yes, such relationships can be observed in a very large part of the residents of Stolipinovo. However, in the neighbourhood we will also meet representatives of the LGBT community, women

Социалните норми и модели на поведение са доста гъвкави. Да вземем например стереотипната представа за жителите на квартала като поддържащи относително консервативни патриархални семейни отношения. Да, такива взаимоотношения могат да бъдат наблюдавани при много голяма част от жителите на Столипиново. В квартала ще срещнем обаче и представители на LGBT общността, жени, отглеждащи сами децата си, мъже, които ни споделят, че не искат да се женят, а „да си живеят живота“. Често срещано явление са също и вторите и третите бракове. Наблюдават се абсолютно всякакви семейни конфигурации и общността реагира със силно изявена пластичност по отношение на другостта. Дори и да не я разбират, жителите на квартала не изключват, не се отчуждават от различните от тях, а са донякъде принудени да създадат стратегии за съвместно съжителство както с близките, така и с различаващите се.

Напластяването и съвместяването на различни идентичности, заедно със социалната гъвкавост, се наблюдават и в тенденцията за динамична смяна на професионални и социални роли. Тук хората днес са занаятчии, утре се превръщат в строителни работници, движат малък семеен бизнес, научават нов занаят (например фризьорство) от YouTube и откриват салон. Днес са жители на Столипиново, утре уреждат живота си в чужбина, но се връщат в квартала, за да си купят апартамент в „по-добрата част“ на район Източен (в квартал Изгрев, отвъд границите на Столипиново).

Ключова свързваща нишка сред различните общности в Столипиново е „културата на близостта“. Освен че е базирана на буквална физическа близост — поради обективната висока гъстота на населението, тя е и важна характеристика на социалната организация на общностите тук. Ако се вгледаме в организацията на социалния живот в различни части на квартала ще забележим, че близостта характеризира не само живота в семейството. Тя е важен фактор в организацията на по-широкия обществен социален живот, който обхваща индивида в гъсти социални мрежи и отношения, в които той рядко остава сам. При всички различия и динамики, които се наблюдават през последното десетилетие, все пак можем да обобщим, че в голяма степен за повечето от представителите на Столипиново семейството е изключително важна социална и културна ценност. Специфичното тук е, че моделът на семейството не е нуклеарен, а по-скоро представлява т. нар. разширено семейство, в което няколко поколения живеят заедно или близо едно до друго, помагат си и се учат едни от други.

„Учудих се, че имат толкова силно традиционни ценности... мисля, че съм малко повлияна от образа, създаван от медиите.“
— Вероника

‘For me, Stolipinovo is just a place, where people have culture slightly different from ours.’
— Petya

„Столипиново за мен е просто място, на което живеят хора с малко по-различна култура от нашата.“
— Петя

raising alone their children, men who tell us that they do not want to marry but ‘live their lives’. Second and third marriages are also common. Absolutely all family configurations can be seen, and the community responds with a strong plasticity to the otherness. Even if they do not understand it, the residents of the neighbourhood do not exclude, alienate themselves from the different ones, but are forced to create strategies for co-existence with both their kin and those different from them.

Accumulation and reconciliation of different identities together with social flexibility are also observed in the tendency for dynamic change of professional and social roles. People here are artisans today, tomorrow they turn into construction workers, start a small family business, learn a new craft (such as hairdressing) from YouTube and open a salon. Today they are residents of Stolipinovo, tomorrow they settle their life abroad, but they return to the neighbourhood to buy an apartment in the ‘better part’ of Iztochen district (in Izgrev neighbourhood, beyond the borders of Stolipinovo).

A key connecting thread among the various communities in Stolipinovo is the ‘culture of closeness’. In addition to being based on literal physical proximity — because of the objectively high population density, it is also an important feature of the social organization of communities here. If we look at the organization of social life in different parts of the neighbourhood we will notice that closeness characterizes not only life in the family. It is an important factor in the organization of a broader public social life, entangling the individual in dense social networks and relationships in which he or she is rarely left alone. Despite all the differences and dynamics that have been observed over the last decade, we can still summarize that to most people in Stolipinovo, the family is a social and cultural value of great importance. What is specific here is that the family model is not nuclear, but rather represents the so-called extended family in which several generations live together or close by, help each other and learn from one another. For this reason, the internal hierarchy in the family is very important and the family roles (mother-in-law and father-in-law, daughter-in-law and son-in-law) are placed in a more organized system of hierarchical social-normative relations, different from those of the modern Bulgarian nuclear family. At the same time, the family extends beyond the house. Often, we can see mutual assistance on a daily basis between neighbours, relatives, friends — for example, community childcare, in which not only the parents, but the whole group takes care of the youngest.

It was the social flexibility and the ‘culture of closeness’ that were

Поради тази причина вътрешната йерархия в семейството е много важна и семейните роли (свекървата и свекърът, снахата, зетят, тъщата) са поставени в една по-организирана система от йерархични социално-нормативни отношения, различни от тези в съвременното българско нуклеарно семейство. Същевременно семейството се простира извън пределите на къщата. Често можем да наблюдаваме взаимопомощ на битово ниво между съседи, роднини, приятели — например общностно отглеждане на децата, при което — не само родителите, но цялата група се грижи за най-малките.

Именно социалната гъвкавост и „културата на близостта“ бяха факторите, които позволиха на нашия външен за общностите в Столипиново екип да инициира контакт с местните жители. Способността на хората от квартала да отворят пространството за другия, различен от тях, е забележителна. Те са готови да се включат в непосредствен разговор, в който присъстват автентично, споделяйки за своя живот, да проявят неподправено любопитство към другия и към мотивацията му да посети квартала.

Улица „Крайна“ бе отправната ни точка за общуване. По своята хетерогенност и хибридность тя прилича на всички останали части на Столипиново. На „Крайна“ разговаряме с жители от т.нар. средна класа (собственици на апартаменти в панелните блокове със стабилни доходи) и с по-бедни наематели (настанени в същите блокове от общината). Срещаме се с обитатели на бедни самоделни къщи, но и с представители на богатите, живеещи в пищни къщи. Тук ще чуем турска и ромска реч. Ще подминем месджит² преди да стигнем до евангелска църква в другия край на улицата. Ще научим за различните стратегии за оцеляване — от едната крайност от жители на квартала, заминали в чужбина, до другата — от такива, които никога не са напускали пределите му. Едно нещо обаче отличава тази част на Столипиново от много други — концентрацията на майстори по улица „Крайна“. Тук се намират работилниците на няколко от най-големите в квартала майстори железари, един дърводелец и стъклар. Тези майстори са известни далеч отвъд пределите на Столипиново и при тях често идват с различни поръчки клиенти от цял Пловдив и околията му. Майсторите по улица „Крайна“ са един от множеството, невидими на пръв поглед, ресурси на общността. Възможността да осъществим среща, обмен, взаимно учене с тях, беше отправната точка на „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“.

Много са уроците, които можем да научим от хората на Сто-

² A small Islamic praying establishment.

² Малък ислямски молитвен дом.

the factors that allowed our foreign to the Stolipinovo communities team to initiate contact with the local residents. The ability of the people of the neighbourhood to open up their space to someone different is remarkable. They are ready to engage in an immediate conversation, in which they are authentic, sharing their lives, showing genuine curiosity about the other person and their motivation to visit the neighbourhood.

Krayna Street was our starting point for communication. In its heterogeneity and hybridity, it is similar to all other parts of Stolipinovo. On Krayna Street we talk to residents of the so-called middle-class (owners of flats in the prefab blocks with stable incomes) and poorer tenants (housed in the same blocks from the Municipality). We meet residents of poor DIY shacks, but also representatives of the wealthy living in lavish houses. Here we will hear Turkish and Roma speech. We will bypass a mesjid² before we reach the Evangelist church at the end of the street. We will learn about the various survival strategies — from one extreme from the people who have travelled abroad, to the other — from those who have never left the neighbourhood. However, what makes this part of Stolipinovo stand out among the others is the concentration of craftsmen on Krayna Street. Here are the workshops of several of the neighbourhood's best-known ironworkers, a woodworker, and a glazier. These craftsmen are known far beyond the limits of Stolipinovo and often receive orders from clients from Plovdiv and its surroundings. The craftsmen on Krayna Street are one of the many, invisible at first glance, community resources. The opportunity to meet, exchange, learn from each other, was the starting point of Building Together: Learning from Stolipinovo.

There are many lessons that can be learnt from the people of Stolipinovo — adaptability, flexibility, optimism, creativity with regard to vital strategies for economic survival, solidarity, tolerance towards others, practical skills in various crafts. The unwillingness to look at these people, the inability of the 'majority' to find channels for interaction and mutual enrichment, the inability to acknowledge the potential of the 'minority' and the extremely negative evaluations of it, certainly affect the self-esteem and social inclusion of the neighbourhood residents. Even those concerned about minority groups (NGO representatives, foundations, artists, religious leaders) usually enter the community with a halo of 'saviours' with the intention of 'giving to the poor', 'learning the ignorant', 'changing' them. In doing so, they directly reproduce inequality and doom their good intentions to failure.

We chose a different approach. We left the initial ideas in the background and prioritized the people of Stolipinovo and their ability

липиново — адаптивност, гъвкавост, оптимизъм, креативност по отношение на жизнени стратегии за икономическо оцеляване, солидарност, толерантност към другите, практически умения в различни занаяти. Нежеланието за вглеждане в тези хора, невъзможността на „мнозинството“ да открие канали за взаимодействие и взаимно обогатяване, неспособността да се признаят потенциалите на „малцинството“ и крайно негативните оценки за него, със сигурност сериозно повлияват самооценката и социалното вписване в обществото на жителите на квартала. Дори и загрижените за малцинствените групи (представители на НПО, фондации, артисти, религиозни водачи) обикновено влизат в общността с ореола на „спасители“, с намерението да „дават на бедните“, „да научат неуките“, да ги „променят“. С това директно репродуцират неравенство и обричат добрите си намерения на неуспех.

Ние избрахме друг подход. Оставихме началните идеи на заден план и приоритизирахме хората на Столипиново и способността им дават и да осъществяват пълноценен обмен с „външни“ за тяхната общност членове на обществото. Вместо да „отидем, за да дадем еднопосочно“ (подобно на много други инициативи, провеждани в Столипиново), ние потърсихме диалога и комуникацията.

Геника Байчева

Открити пространства

Запознайте се с контекста.

Опознайте хората. Те винаги ще са различни, но винаги ще има скрит потенциал.

Открийте този потенциал и бъдете креативни в изграждането на подходящия творчески подход.

Бъдете гъвкави в намеренията си и готови да изместите традиционния си „архитектурен“ фокус: от лични разбирания за обеми и форми към активно общуване с общността, на чиято „територия“ планирате да осъществите проект. Така артистичният акт ще придобие добавена стойност – стимулиране на скрити ресурси в уязвими общности и дискуссионни социални контексти.

to give and carry out meaningful exchanges with ‘external’ for their community members of society. Instead of ‘going to give one-way’ (like many other initiatives undertaken in Stolipinovo), we sought dialogue and communication.

Genika Baycheva

Discovered Spaces

Familiarize yourself with the context.

Get to know people. They will always be different, but there will always be hidden potential.

Find this potential and be creative in building the right creativity.

Be flexible in your intentions and ready to shift your traditional ‘architectural’ focus: from a personal understanding of volumes and forms to actively communicating with the community in whose ‘territory’ you plan to undertake a project. Thus, the act of art will gain added value – stimulating hidden resources in vulnerable communities and debating social contexts.

Изграждане на доверие 2

Building Trust

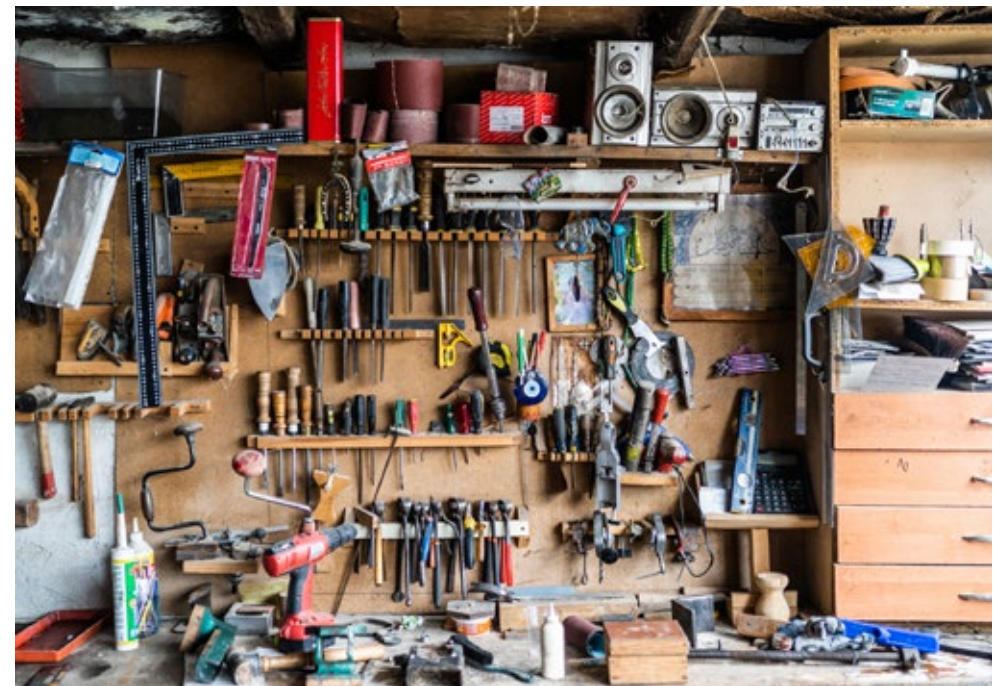
Оставихме вратата да съхне и седнахме с Берул да пием бира. Работи всеки ден, но на обяд не може да не си почива. Споделяхме си. Берул иска да си направи работилницата по-голяма, но чакал един подпис... Разказа ни историята си. Имал протеза на левия крак, вследствие на злополука преди десетина години. Бил е шивач (обуцар всъщност), но след това не можел повече да шие, затова станал дърводелец като баща си. Започнал да работи в неговата работилница. След това построил своя и се захванал да прави нововъведения — да сглобява нови машини, да поръчва части по интернет. Показа ни снимка, на която майстори една машина.

We left the door to dry and sat down with Berul to have a beer. He works every day, but at noon he must rest. We talked and shared. Berul said he wanted to enlarge his workshop and he was only waiting for a single signature... He told us his story. He has a left leg prosthesis after an accident some ten years before. He had been a tailor then (a cobbler actually) but after the accident he could no longer sew, so he had become a woodworker like his father. He had started working in his workshop. He then had built his own workshop and had begun to innovate — assemble new machines, order parts online. He showed us a photo of him building a machine.

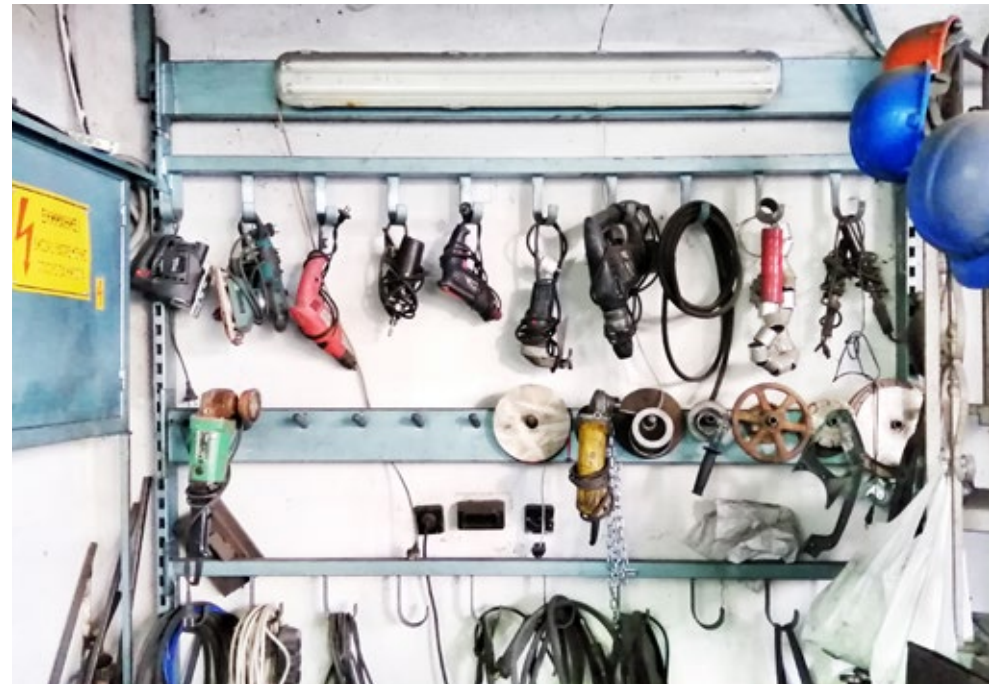
Запознахме се с работилницата на Берул и видяхме машините, с които разполага. Оказа се голям мераклия — част от машините му са самоделни и с радост ни показа какво умее.

We got to know Berul's workshop and saw his machines. He turned out to be really keen on making things — some of his machines are of his own making and he gladly showed us his craft.

Работилницата на Здравко е по-просторна и разполага с по-голям набор машини. Винаги има някой, който работи, а майсторът е там всеки ден.

Zdravko's workshop is more spacious and has a larger set of machines. There is always someone who is working, and Zdravko is there every day.

Първите ни срещи с майсторите бяха в сравнително малък състав. Това позволи екипът ни да се сприятели с тях и да изгради взаимно доверие. Постепенно в процеса включвахме нови участници.

Our first meetings with the craftsmen were in a relatively small team. This allowed our team to make friends with them and build mutual trust. Gradually we included new participants in the process.

Повечето участници никога не бяха посещавали тази част на града и някои подхождаха с неразбиране и липса на доверие. Това бързо се промени в процеса на работа, докато децата от квартала с интерес наблюдаваха различните дейности и се опитваха да ги имитират.

Most participants had never visited this part of the city and some approached it with misunderstanding and lack of trust. This quickly changed in the process of work, while the children from the neighbourhood watched the different activities with interest and tried to imitate them.

В началото хората от квартала ни възприемаха като външни, но постепенно започнаха да свикват с присъствието ни. Разговаряхме за всичко — за проблемите им и от какво имат нужда, за това какво правим и кога ще стане.

Initially, we were outsiders to the people from the neighbourhood but gradually they started to get used to our presence. We talked about everything — about their problems and what they needed, about what we were doing and when it was going to happen.

В Столипиново нещата се случват по „техен“ си начин — уговорките се правят от днес за утре и то само лице в лице. Трудно е да се свържеш с някого по телефона — било то защото няма такъв или защото не го използва. Това е друг свят, който има своите „нормалности“. А ние първо трябваше да свикнем с порядките, за да успеем да обединим различни хора в един общ процес на учене и изграждане. Концепцията на „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ развихме около идеята за отворени за широк кръг от участници архитектурни уъркшопи. А в тяхната основа поставихме работата с местни майстори от улица „Крайна“ — този на пръв поглед невидим ресурс на общността. С малки стъпки и постоянство започнахме да изграждаме взаимно доверие с тях, а с развитието на проекта — и с различни други групи както от Столипиново, така и извън него. В квартала доверието е основополагащо, защото няма регламентирани правни взаимоотношения. Доверието е договорът между хората в квартала, с доверие се правят услуги и се върши работа. Доверието е лепилото, което свързва общностите в Столипиново.

Стартирахме с постепенно „представяне“ на майсторите на формата архитектурен уъркшоп, по начин, който те да разберат и припознаят. Смело се хвърлихме в предизвикателството да разбием някои стереотипи за Столипиново, за да привлечем различни участници. Търсехме мнението и одобрението на живеещите в квартала, за да използват и пазят това, което изградим.

Запознанства с майсторите

Февруари 2019 — първо посещение в квартала. Запознаваме се с Берул, представен ни като единствения стругар, и със Здравко — един от многото железари, но изглежда най-известният и уважаван в квартала. Разглеждаме работилниците им и разговаряме за това с какво точно се занимават. Здравко непоколебимо ни казва „всичко правим“. Берул споделя, че трудно намира работа, а още по-трудно чираци, с които да работи. Въпреки това изглежда голям мераклия — част от машините му са самоделни. Гледа видеа в Youtube и сам ги сглобява. И Здравко, и Берул споделят, че всеки ден са там, всеки ден работят. Разбираме се, че пак ще наминем и се разделяме с думите „Айде, другия път може нещо заедно да направим“.

През март отново отиваме при Берул. Показваме му снимка на „Вратата“, такава каквато я намерихме на боклука. Носим и скица на превъплъщението ѝ в артистична инсталация — сурова, без детайли, но достатъчна, за да можем заедно да

„Не беше чиста, но все пак това е работилница, иначе как ще се разбере, че се работи.“
— участник

‘It wasn’t exactly clean but after all — it is a workshop, one must be able to tell that work is done here.’
— a participant

In Stolipinovo things happen in their ‘own way’ — arrangements are made today for tomorrow, and only face to face. It is hard to reach someone on the phone — either because they don’t have one or they don’t use it. This is another world that has its own ‘normality’. And first we had to get used to the routines in order to be able to bring different people together into one common learning and building process. We developed the concept of Building Together: Learning from Stolipinovo around the idea of architectural workshops open to a wide range of participants. And at their core, we put the work of local craftsmen from Krayna Street, a seemingly invisible community resource. With small steps and perseverance, we began to build mutual trust with them, and with the development of the project — with various other groups both from and out of Stolipinovo. Trust is fundamental in the neighbourhood because there are no regulated legal relationships. Trust is the contract between the people in the neighbourhood, services and work are done with trust. Trust is the glue that binds together the communities in Stolipinovo.

We started by gradually ‘introducing’ the architectural workshop format to the craftsmen, in a way that they would understand and recognize it. We boldly threw ourselves into the challenge of breaking some stereotypes about Stolipinovo in order to attract different participants. We sought the opinion and approval of the residents of the neighbourhood to ensure that they will use and keep what we build.

Meeting the Craftsmen

February 2019 — first visit to the neighbourhood. We meet Berul, introduced to us as the only woodturner, and to Zdravko — one of the many ironworkers but maybe the most famous and respected in the neighbourhood. We look at their workshops and talk about what they make. Zdravko unhesitatingly says: ‘We make everything!’ Berul says he finds it difficult to get orders, and even harder to find apprentices to work with. However, it looks like he is really keen on making things — some of his machines are of his own making. He watches videos on YouTube and assembles them himself. Both Zdravko and Berul share that they are in their workshops every day, they work every day. Of course, we will call again and we part with the words: ‘Next time we can make something together, alright?’

In March we go to Berul again. We show him a picture of the Door as we found it in the trash. We also bring a sketch of its reincarnation as an artistic installation — quite basic, without any details, and yet enough to allow us to start developing the idea together.

започнем да развиваме идеята. Майсторът харесва задачата и веднага започва да умува над възможна носеща конструкцията и да дава предложения за струговани декорации. Показва ни майсторлъка с дървени пумпали за децата от квартала, които изработва в свободното си време на струга. Опитва се да ни научи да ги въртим, а ние си купуваме по един, за да продължим тренировките. Оставяме му снимката и скицата и се разбираме всеки да мисли до следващата ни среща как можем да развием и изпълним инсталацията.

На третото посещение докарваме и самата врата. Берул поема ангажимент да купи необходимите материали за конструкцията, за които ние осигуряваме средства. Сделката вече е сключена, думата е дадена. Уговорката е следващия път да започнем работа по реставрацията на вратата заедно, ние и още двама души, които ще доведем.

На 13 април стартираме първия архитектурен уъркшоп при Берул. Вече сме вече група от петима, които искат да се научат от майстора, и заедно започваме работа. Изнасяме работните маси навън: едната в двора, а тази със щрайхмуса направо на тротоара. Тук е нормално всичко да се случва на улицата. В Столипиново няма градско обзавеждане, няма дървета, няма места за сядане, няма спирки за градския транспорт, няма кошчета за боклук, нито детски площадки. Малко са и контейнерите за отпадъци, а и хората рядко ги използват, за да си хвърлят боклука в тях, казвайки, че рядко ги събират. Въпреки всичко това, въпреки липсата на места за сядане, купчините боклук и липсата на сянка, на улицата кипи живот. Всички са навън. Вадят пластмасови столове от домовете си и сядат да поприказват, да кибичат.

Работейки на улицата, непрекъснато предизвикваме любопитните погледи на минувачите. Тук е нормално да се спрат, да погледат, да разпитат от къде си и какво правиш. Всички познават майстора и хвалят работата му, а той се радва, че има с кого да я споделя. Някои се спират и помагат. Така започваме лека-полека да се вписваме в квартала и да градим доверие и сред обитателите. Обядът и почивките са също пред работилницата, на улицата. В сладки приказки започваме да опознаваме майстора. Разказва ни историята си. Разделяме се с уговорката, че следващия път може да доведем още хора да се учат да работят с дърво. Майсторът се усмихва и ни изпраща с думите „Живот и здраве!“. Тук това е нормално.

Основата на архитектурните уъркшопи в Столипиново бе поставена.

Чрез тези първи срещи през пролетта, в сравнително малък

„Търкай — не мъркай!“
— Берул

‘Do the sanding, no
grumbling!’
— Berul

The craftsman likes the job and immediately begins to ponder over a possible bearing structure and to make suggestions for turned decorations. He shows us his craft with the wooden spinning tops for the neighbourhood children he makes in his spare time on the lathe. He tries to teach us how to spin them, and each of us buys one to practice at home. We leave him the picture and the sketch and we agree that, until our next meeting, everyone will think how we can develop and make the installation.

On our third visit we bring the door itself. Berul will purchase the necessary materials for the construction for which we provide the funds. The deal has already been sealed, the word has been given. The arrangement is as follows: next time we start working together on the restoration of the door, we and two more people, who will come with us.

On 13 April, we launch the first architectural workshop at Berul’s. We are now a group of five who want to learn from the craftsman, and together we start working. We take the workbenches out: one in the yard and one with a thicknesser straight on the sidewalk. Everything here happens on the street and this is quite normal. There is no urban furniture in Stolipinovo, no trees, no seating, no public transport stops, no trash bins, no playgrounds. There are also few waste bins, and people make little use of them, saying they rarely empty them. Despite all this, despite the lack of seating places, the piles of rubbish and the lack of shade, life is full on the street. Everyone is out. They take plastic chairs out of their homes and sit down to chat or just hang out.

Working on the street, we constantly draw the attention of the passers-by. It is normal here to stop, look, ask where you are from and what you are doing. Everyone knows the craftsman and praises his work, and he is glad to have someone to share it with. Some stop and help. This is how we are slowly starting to fit into the neighbourhood and build confidence among the residents. Lunch and breaks are also outside the workshop on the street. Chatting we begin to get to know the woodworker. He tells us his story. We part and we agree that next time we can bring more people to learn to work with wood. The craftsman smiles and sends us off with the words ‘Life and health!’. This is normal here.

The foundation of the architectural workshops in Stolipinovo was laid.

Through these first meetings in the spring, in a relatively small team, we made friends with Berul and built mutual trust. This approach allowed us to get to know the workshop, the machines and the skills of the craftsman. Spending time in Stolipinovo also helped us get to know the context even better. In each successive

състав, екипът ни се сприятели с Берул и изгради взаимно доверие. Този подход ни позволи да опознаем работилницата, машините и уменията на майстора. Прекараното време в Столипиново ни помогна и да опознаем още по-добре контекста от първо лице. Във всеки следващ уъркшоп включвахме още участници. Започнахме нови проекти, в които работихме и с други занаятчии. Така създадохме и колаборация между различните майстори. За „Масата с пейките“ разпределихме участниците в работилниците на Берул и Здравко, което ни позволи да работим и с метал. Подходът ни беше същият — след като се запознахме със Здравко, го посетихме отново с идеята за преизползването на две дървени врати за маса с пейки. Конструкцията измислихме заедно с него. После заедно я изработихме. А той учеше участниците да заваряват, грундира и боядисват. Станахме известни в квартала. Съседите ни познаваха и поздравяваха. С интерес следяха какво правим и понякога дори се включваха, основно, за да дадат и те акъл.

Разбиване на стереотипи

За пловдивчани Столипиново е тема табу. Повечето, с които говорим, никога не са посещавали тази част на града, но смятат, че там е „страшно“. Подозрителни са и подхождат с неразбиране и липса на доверие към представителите на общностите, населяващи квартала. Това е предпоставка за трудности при намирането на участници за уъркшопите. Използвахме разнообразни канали за разпространяване на отворена покана за участие и не поставяхме изисквания при записването. Всеки бе добре дошъл да се научи, независимо дали има опит и умения в работата с дърво, метал, бетон. Нашата задача бе да модерирате процеса, за да осигурим активен обмен между майсторите, участниците (някои от квартала, други от Пловдив, трети от други градове, а дори и чужденци) и представителите на различни общности, живеещи в Столипиново.

Подходът ни към участниците също беше личен — разговор по телефона с всеки записал се и индивидуално запознаване със задачите на предстоящия уъркшоп. Първите срещи стартирахме в центъра на Пловдив с разказ за Столипиново и общностите, които живеят там, питахме за очаквания и опасения. Заедно отивахме до работилниците с градския автобус, който криволичи между Столипиново и Изгрев и ни потапя плавно в контекста на улица „Крайна“.

Работата на място винаги започвахме със запознаване с майстора и работилницата му, с основните мерки за сигурност, с

„Хората живеят по доста по-различен начин. Кварталът наистина не е толкова „страшен“, колкото другите си мислят.“
— Петя

„Страхотно е. Хората са мили. Ново е и образователно, научавам много.“
— Ками

‘People here live a very different life. The neighbourhood is not that ‘scary’, as people think.’
— Petya

‘It is very cool. People are nice. It is new and educational, I am learning a lot.’
— Kami

workshop we included more participants. We started new projects where we worked with other craftsmen. So we created a collaboration between different craftsmen. For the Table with Benches, we distributed the participants in both Berul’s and Zdravko’s workshops, and that allowed us to work also with metal. Our approach was the same — after we had met Zdravko, we paid him another visit with the idea of using two wooden doors for a table with two benches. Together we designed the structure. Then we made it together. And Zdravko taught the participants to weld, prime and paint. We became famous in the neighbourhood. People around knew us and greeted us. They kept an eye on what we were doing, and sometimes even got involved, basically, to tell us how to properly do something.

Breaking Stereotypes

For Plovdiv residents, Stolipinovo is a taboo. Most of those we talk to have never visited this part of the town, but they think it’s ‘scary’ there. They are suspicious and show misunderstanding and mistrust to the community members living in the neighbourhood. This is a prerequisite for the difficulty of finding participants for the workshops. We used a whole array of channels to distribute an open invitation for participation and we did not have requirements for enrollment. Everyone was welcome to learn, regardless of their previous experience and skills in working with wood, metal, or concrete. Our task was to steer the process in order to ensure an active exchange between craftsmen, participants (some from the neighbourhood, others from Plovdiv and other cities, and even foreigners), and representatives of different communities living in Stolipinovo.

Our approach to the participants was also personal — we first spoke to each participant on the phone describing the tasks of the upcoming workshop. The first meetings we held in the centre of Plovdiv telling them about Stolipinovo and its communities, we asked about their expectations and concerns. Then we travelled together to the workshops by the city bus, which goes through Stolipinovo and Izgrev, and so we immersed ourselves smoothly in the context of Krayna Street.

On-site work always began with the introduction of the craftsman and his workshop, the basic safety measures, the equipment, the tasks of the day. The participants had the opportunity to choose what to do according to their interests and to change their tasks during the day, thus learning to work with different machines, tools and materials. Some of them found their mission in communicat-

оборудването, със задачите за деня. Участниците имаха възможност сами да изберат какво да правят според интересите си, а и да сменят задачите си през деня — по този начин се учеха да работят с различни машини, инструменти и материали. Някои от тях намериха своето призвание в общуването с хората от квартала — разхождаха се наоколо, отговаряха на любопитните, учеха децата на английски или ги снимаха.

Свободата, която предоставяхме по време на уъркшопите, беше предпоставка за приятелска неформална работна среда, която спомогна неподправеното общуване между участниците и жителите на Столипиново. Това обаче изискваше гъвкавост от страна на екипа ни. Непрекъснато провеждахме задълбочени анализи и адаптирахме дейностите, за да насочваме процесите към реализирането на артистичните инсталации. Ала най-важното е, че участниците останаха много доволни и заредени с положителни емоции от времето, прекарано в квартала. Те споделяха, че са преодолели свои стереотипи към Столипиново и много от тях с радост се включиха и в следващите уъркшопи.

Разговор с непознат

За хората тук Столипиново е техният свят, а външните посетители — екскурзианти в него. Такива бяхме и ние в началото — посрещани с любопитство, но и с недоверие. Да започнеш разговор обаче е сравнително лесно. Всеки не принудено те заговаря, което позволи да разказваме много за обучителния процес заедно с майсторите. А тяхното активно участие имаше значение за доверието на местните жители към нас. Трудното идваше от езика, често не се разбирахме, защото използваме различен речник, дори когато говорим на български.

Първите „малки“ артистични инсталации („Вратата“, „Масата с пейки“, „Стативите“) бяха нашият инструмент хората от квартала да свикнат с нашето присъствие. И докато показвахме работата си по тях, разпитвахме и за това какво биха искали тук в Столипиново. Когато уъркшопите излязоха и извън работилниците на майсторите — на поляната на улица „Крайна“ — не се чувствахме чужди. Отново неуморно отговаряхме на любопитните, понякога някой спираше и помагаше с нещо. Едни питаха какво правим, други — кога ще стане. Трети споделяха своите проблеми, а четвърти ни поздравяваха за работата. Ток за машините получихме от няколко семейства от жилищния блок на улица „Крайна“. Почерпиха ни и с пълнени чушки. И въпреки устойчивия скептицизъм към съдбата на нашето дело, завършването на „Дългата пейка с навес“ се

„Различно е от центъра на Пловдив, хората първо изглеждаха малко скептични, но бяха мили.“
— Фрая

‘It’s different from Plovdiv centre, people at first looked a little sceptical, but were nice.’
— Freya

‘Photo, photo ma’a-a-a-m!’
— the children

ing with the people in the neighbourhood — walking around, answering questions, teaching the children English or taking pictures of them.

The freedom we provided during the workshops was a prerequisite for a friendly informal work environment that facilitated genuine communication between participants and residents of Stolipinovo. This, however, required flexibility on the part of our team. We constantly conducted in-depth analyses and adapted the activities in order to guide the processes towards the realization of the artistic installations. But most importantly, the participants were very pleased and filled with positive emotions from the time spent in the neighbourhood. They shared that they had overcome their stereotypes towards Stolipinovo and many of them gladly participated in the next workshops.

Talking to a Stranger

For the people here, Stolipinovo is their world, and the outside visitors — tourists. We were the same at the beginning — we were greeted with curiosity but also with distrust. Starting a conversation, however, is relatively easy. Everyone talks freely to you, which allowed us to talk a lot about the training process with the craftsmen. And their active involvement was important for the locals’ trust in us. The difficulty came from the language, we often couldn’t quite understand each other, because we use different vocabulary, even when speaking Bulgarian.

The first ‘small’ artistic installations (the Door, the Easels, the Table with Benches) were our instrument for the people in the neighbourhood to get used to our presence. And while we were showing our work on them, we were also asking about what they would like to have here in Stolipinovo. By the time when the workshops went out and beyond the workshops of the craftsmen — on the lawn on Krayna Street — we did not feel alien any more. Again we tirelessly answered the curious people, now and again someone would stop and help us with some job. Some asked what we were doing, others — when it would happen. Some people shared their concerns, while others congratulated us on the work. We got electricity for the power tools from several families from the block on Krayna Street. They also gave us lunch — stuffed peppers. And despite the persistent scepticism about the fate of our project, the completion of the Long Bench with a Canopy was eagerly awaited.

The most impatient and communicative were the children. They liked being around us, being photographed, watching the various activities with great interest, and trying to imitate them. On

чакаше с нетърпение.

Най-нетърпеливи и комуникативни бяха децата. Харесваше им да стоят около нас, да бъдат снимани, с интерес наблюдаваха различните дейности и се опитваха да ги имитират. От една страна това позволи естественото им включване в уъркшопите, от друга изиска реорганизация на екипа, за да подпомага участието им. Наложих се да разработим и дейности, които са подходящи и безопасни за тях — селектирането на пластмасови бутилки и подреждането им за оформяне на декорацията на кофража на дългата пейка от бетон, разнасяне и заравняване на пясък около пейката, почистване на старите метални катерушки от плевелите и боклуците и игра, в която те сами си ги боядисаха³.

„Снимка, снимка,
госпожоо!“
— децата

³Почистване, поправка и боядисване на две от катерушките беше стартирано от Майк Ронц (заедно с Анна Кокаланова), който припозна нашия подход и мястото, което бяхме избрали за намеса в Столипиново.

³The cleaning, repairing, and painting of two of the equipment pieces in the playground was started by Maik Ronz (together with Anna Kokalanova), who recognized our approach and the site in Stolipinovo we had chosen for intervention.

one hand, this allowed us to naturally include the children in the workshops, but on the other, it required a reorganization of the team to support their participation. We also needed to develop activities that were appropriate and safe for them — selecting plastic bottles and arranging them for decorating the formwork of the long concrete bench, spreading and levelling the sand around the bench, weeding the playground, cleaning it and painting the metal playground equipment³.

Изграждайте доверие лично и открито, с търпение, но и с креативност. Трябва да имате сценарий.

Започнете с нещо малко и го завършете. Направете проекта си известен. Покажете какво и къде правите – атрактивно.

Давайте свобода, но поддържайте курса към целта. Търсете обратна връзка и актуализирайте често задачите. Бъдете готови да променяте всичко: дейности, детайли, материали, цветовете. Процесът е важен, защото подпомага доверието между различни хора. Но е важен и реалният резултат, защото хората откриват своето място в този сложен процес.

Изграждането на доверие изисква време – планирайте това време. Ако преценявате, че нещо може да се свърши за час, предвидете поне два. А най-добре три.

Build confidence personally and openly, with patience but also with creativity. You need to have a scenario.

Start off with something small and finish it. Make your project known. Show what you are doing and where you are doing it – in an attractive way.

Give freedom, but keep the course toward the goal. Seek feedback and update tasks frequently. Be prepared to change everything: activities, details, materials, colours. The process is important because it supports trust between different people. But the real result is also important because this is how people find their place in this complex process.

Building trust takes time – plan this time. If you think something can be done in an hour, consider at least two. And even better – three.

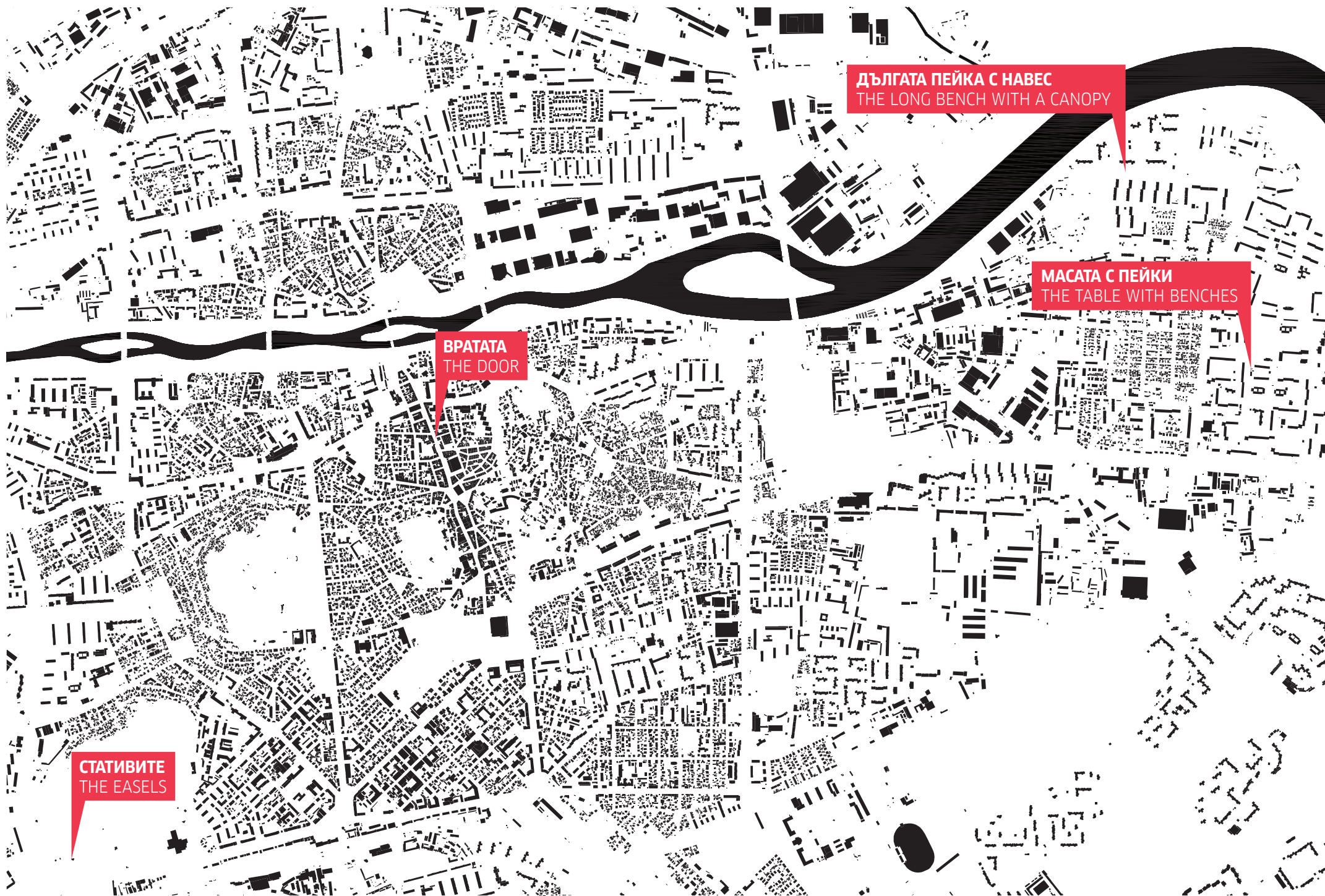

Връзки Connections

3

На игрището играеха деца. Харесвало им, били от отсрещните блокове — от „Соколите“, но вечер идвали да играят големите и ги гонели. Не знаели какво точно им се иска. Места за сядане би било хубаво, но много печало сега през лятото, щели да се зарадват на беседка. Минахме от другата страна на блока. Там беше сянка и пред входовете имаше хора. Предложиха ни да седнем. Разказаха, че лампите на игрището светели по цяла нощ, вдигало се шум и не можели да спят. Не били децата от Крайречна, идвали от отсрещните блокове. Те техните деца не ги пускали там. Площадките били близо до улицата, тичали децата, коли имало, било опасно.

Kids are playing on the sports ground. They like it, they say, they come from the blocks across the street — the so-called Sokoli. But later the big boys come and chase them away. They don't know exactly what they would like to have here. Places where you can sit would be great but in the summer it is very hot, maybe a gazebo would be better. We go to the other side of the block. It's cool and shady there, and people hang out at the entrances. They offer us a seat. They say that the lamps at the sports ground are lit the whole night, people go there and make noise, and they cannot sleep. But not kids from Krayrechna, they say, kids from the blocks across the street. They don't let their children go there. The playgrounds are near the street, they say, kids run, lots of traffic, it is dangerous.

ДЪЛГАТА ПЕЙКА С НАВЕС
THE LONG BENCH WITH A CANOPY

МАСАТА С ПЕЙКИ
THE TABLE WITH BENCHES

ВРАТАТА
THE DOOR

СТАТИВИТЕ
THE EASELS

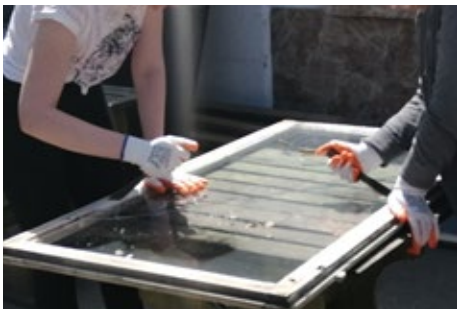
Поставихме инсталациите, които направихме в Столипиново, на различни места в Пловдив: „Вратата“ — в Капана, „Стативите“ — на Младежкия хълм, „Масата с пейки“ — в квартал Изгрев, а „Дългата пейка с навес“ остана на улица „Крайна“.

We placed the installations we made in Stolipinovo in different locations in Plodiv: the Door — in Kapana, the Easels — on the Youth Hill, the Table with Benches — in Izgrev neighbourhood, and the Long bench with a Canopy remained on Krayna Street.

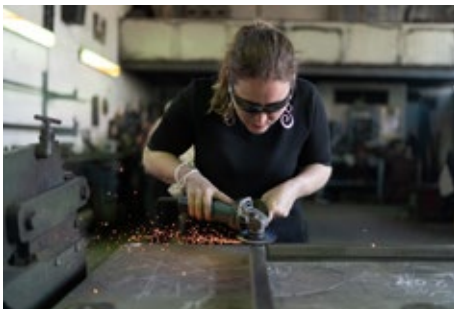
„Вратата“ направихме при Берул. Поставена в Капана, сюрреалистична и необичайна, за няколко месеца тя беше „връзката“ със Столипиново и неговите майстори.

We made the Door at Berul's. Placed in Kapana, surreal and unusual, for several months it was the 'connection' with Stolipinovo and its craftsmen.

„Стативите“ също направихме при Берул. Тях „представихме“ за първи път на празника на 1 юни на Младежкия хълм. Децата изобретиха начини за тяхното ползване, за които дори не бяхме и подозирали.

We made the Easels at Berul's as well. We 'presented' them for the first time on the holiday on 1 June on the Youth Hill. The children invented ways to use them that we hadn't even expected.

За „Масага с пейки“ работихме основно в работилницата на Здравко. Поставихме я в квартал Изгрев, където тя започна свой собствен и непредполаган от нас живот в полза на хората.

On the Table with Benches, we worked mainly in Zdravko's workshop. We placed it in Izgrev neighbourhood, where it started its own and unimagined life for the benefit of the people.

„Дългата пейка с навес“ направихме за Столипиново, за една полуизоставена поляна на улица „Крайна“. За нея работихме с Берул, Здравко и Карло: правихме кофраж и армировка, ляхме бетон и шлайфахме, монтирахме и украсявахме.

We made the Long Bench with a Canopy for Stolipinovo, for a half-abandoned lawn on Krayna Street. We worked on it with Berul, Zdravko, and Karlo: we made formwork and reinforcement, we poured concrete and sanded, we did the installation and decoration.

„Дългата пейка с навес“ изградихме като връзка между хората от „Крайречна“ и „Соколите“ в Столипиново — място за игра и за почивка, за празник и за делник, място за събиране.

We built the Long Bench with a Canopy as a connection between the people from Krayrechna and Sokoli in Stolipinovo — a place for play and rest, for holidays and weekdays, a place for gathering.

Столипиново е квартал практически откъснат от Пловдив, макар и да се намира само на 4 км от центъра на брега на река Марица. От оживената централна част на запад го отделя Източната промишлена зона. От север граница е реката, а от юг — широкият булевард „Цар Освободител“. Активни връзки Столипиново осъществява предимно на изток. Там, „отвъд Ландос“, както казват местните, се намира квартал Изгрев. Той е застроен предимно с панелни жилищни сгради сред обширни зелени площи, заобиколени от едноетажни постройки за гаражи. Изгрев е желано място за живеене на по-заможните жители на Столипиново. Често именно „отвъд Ландос“ си купуват апартаменти онези, които забогатяват.

Столипиново е и квартал на контрастите. От широките улици и едромашабните пространства на високите панелни блокове почти неусетно преминаваш в тесните пазарски улици и сокаците между гъсто застроени дву- и триетажни къщи. До стабилната богата къща с пищна ограда се „подпират“ криви разпадащи се къщички от най-разнообразни сякаш случайно намерени материали. Едни от най-важните места тук — месджитът и сватбеният център — граничат с най-бедните зони и поляни-сметища. Сивотата на блоковете и прахта се редува с колорита на сергии и реклами. Няма дефинирани публични пространства, но пълнокръвният живот на улицата, осяяна с личните шарени пластмасови столове, дава усещането за безкрайно общо пространство.

Столипиново е изненада. Средата се променя за часове — появява се нова постройка, друга изчезва. Спъваш се в ярко червен фотьойл на тротоара. И макар за външния свят да изглежда, че това е просто „ромски квартал“, Меката на безработица и престъпност, то разходките с други очи и уши ни разкриха „множество идентичности, които са въпрос на постоянна борба за себеутвърждаване и поемане на отговорност“⁴.

Артистичните инсталации, които направихме, за нас бяха символи на контрастите и изненадите на Столипиново, както и на различните връзки — между квартали, между поколения, между общности, между разбираня, между идентичности. „Вратата“ и „Стативите“ излязоха извън Столипиново, за да покажат потенциала на майсторите от квартала, неизвестен за пловдивчани. „Масата с пейки“ и „Дългата пейка с навес“ направихме за Изгрев и Столипиново. С тях показахме на хората тук, че заедно можем да подобрим градската среда и да я направим приятно място за всички.

⁴ „Етнографско изследване на общностите в кв. Столипиново“, Пловдив, 2016 г., екип: Н. Венков, Г. Байчева, Р. Кратункова, Д. Панчев, стр.4.

⁴ „Ethnographic Survey of the Communities in Stolipinovo Neighbourhood“, Plovdiv, 2016, team: N. Venkov, G. Baycheva, R. Kratunkova, D. Panchev, p. 4.

Stolipinovo is a neighbourhood virtually detached from Plovdiv, although only 4 km from the centre on the Maritsa river bank. It is separated from the bustling central part of the city to the west by the East Industrial Zone. To the north is the river and to the south is the wide Tsar Osvoboditel Boulevard. The active connections of Stolipinovo are mainly to the east. There, ‘beyond Landos’, as the locals say, is the Izgrev neighborhood. It is mostly built with prefabricated housing amid vast green spaces and surrounded by one-storey garages. Izgrev (‘sunrise’ in Bulgarian) is a desirable place to live for the wealthier residents of Stolipinovo. Often, ‘beyond Landos’, is where the wealthy buy flats.

Stolipinovo is also a neighbourhood of contrasts. From the wide streets and large-scale spaces of the high prefab blocks, before you know you find yourself in narrow shopping streets and lanes between densely-built two- and three-storey houses. To the rich house with a lavish fence are propped up crooked and almost falling apart shacks made of all sorts of randomly found materials. One of the most important places here — the mesjid and the wedding centre — are located right next to the poorest areas and garbage-covered grounds. The greyness of the blocks and dust alternates with the colour of the stalls and advertisements. There are no defined public spaces, but the full-blooded life of the street, dotted with personal colourful plastic chairs, gives the feeling of an endless common space.

Stolipinovo is a surprise. The environment changes in hours — a new building appears, another disappears. You run into a bright red armchair on the sidewalk. And while to the outside world it may seem that it is just a ‘Roma neighbourhood’, the mecca of unemployment and crime, the walks with other eyes and ears have revealed to us ‘a multitude of identities that are a matter of constant struggle for self-assertion and responsibility’⁴.

The artistic installations we made were, for us, symbols of Stolipinovo’s contrasts and surprises, as well as of the various connections — between neighbourhoods, between generations, between communities, between understandings, between identities. The Door and the Easels went outside Stolipinovo to show the potential of the craftsmen from an area unknown to Plovdiv residents. The Table with Benches and the Long Bench with a Canopy we made for Izgrev and Stolipinovo. With them, we have shown the people here that together we can improve the urban environment and make it a pleasant place for all.

Вратата Столипиново <-> Капана

С тази артистична инсталация разкрихме уменията на майсторите от Столипиново пред жителите и посетителите на Пловдив. За период от четири месеца, от юли до октомври на 2019, „Вратата“⁵ провокираше с присъствието си на тясна уличка в центъра на Пловдив, на „входа“ на Капана. Вдъхновена от случайно намерена стара дървена врата, реставрирана в работилницата на Берул в рамките на четири архитектурни уъркшопа, тя намери своето ново призвание.

Сюрреалистична и необичайна, тя беше „поглед“ към Столипиново. Тя предизвикваше задаването на въпроси, но и търсенето на отговори. Някои от тях осигурихме на място. Надзърване в шпионките (едната поставена на височината на възрастен, а другата — на височината на дете) разкриваше снимки от работата ни по „Вратата“. В пощенските кутии периодично оставяхме информация за предстоящите архитектурни уъркшопа, за артистичните инсталации и намесите в градската среда. Майсторът беше изключително горд, че вратата, реставрирана в неговата работилница, е в центъра на града. Берул рядко излиза от Столипиново. Именно затова го заведохме да види къде сме поставили „Вратата“, а той гордо позира до нея.

Интересно за нас беше да наблюдаваме взаимодействието на хората с „Вратата“. Те се спираха, надничаха в шпионките, отваряха кутиите, снимаха се с нея. Веднъж в една от кутиите се появи книга. Следващия път книгата беше друга, а кутията бе украсена със саксия със цветя, за която някой се грижеше през целия престой на „Вратата“ в Капана.

„Вратата“ намери ново призвание на артистична „връзка“ между Столипиново и Пловдив — от реставрацията и споделеното време в Столипиново, през информацията, която предоставяше за целия проект, до взаимодействието с преминаващите хора.

Стативите Учим се от Столипиново <-> Град на децата

„Стативите“⁶ са необичайна инсталация за творчество и игра от рамки на стари дървени прозорци. Те бяха замислени заедно с екипа на „Изграждаме заедно: Град на децата“ и реализирани в два архитектурни уъркшопа в работилницата на Берул в Столипиново. Ярките им цветове осеяха поляната на Младежкия хълм на празника на детето — 1 юни. Малките

⁵ В изграждането на „Вратата“ се включиха Иван, Георги, Мирослав, Десислава, Геника, Доника, Валентин, Ленко, Ангел, Али, Живка, Петя, Явор, Ками, Фрая, Гунда, Ваня, Емили, Цветомир, Андреа, Пламена, Красимир, Светозар, Вероника, Нестор, Тед и Христо под вещото ръководство на Берул.

„Може би трябва да се използва вниманието, което вратата привлича, за да се убедят повече хора да се присъединят към процеса.“
— Фрая.

⁶ В изграждането на „Стативите“ се включиха Мирослав, Десислава, Доника, Валентин, Иван, Геника, Ленко, Митко, Живка, Петя, Явор, Ками, Фрая, Гунда, Емили, Ваня, Цветомир, Светозар, Вероника и Нестор под вещото ръководство на Берул.

⁵ In the making of the Door took part: Ivan, Georgi, Miroslav, Dessislava, Genika, Donika, Valentin, Lenko, Angel, Ali, Zhivka, Petya, Yavor, Kami, Freya, Gunda, Vanya, Emili, Tsvetomir, Andrea, Plamena, Krasimir, Svetozar, Veronika, Néstor, Ted and Hristo, under the expert guidance of Berul.

‘Maybe use the attention the door creates and try to convince more people to join the process.’
— Freya

⁶ In the making of the Easels took part: Miroslav, Dessislava, Donika, Valentin, Ivan, Ivan, Genika, Lenko, Mitko, Zhivka, Petya, Yavor, Kami, Freya, Tsvetomir, Svetozar, Veronika and Néstor, under the expert guidance of Berul.

‘Me, me, me, me...’
— the children

The Door Stolipinovo <-> Kapana

With this artistic installation we revealed the skills of the craftsmen from Stolipinovo to the residents and visitors of Plovdiv. For a period of four months, from July to October 2019, the Door⁵ provoked with its presence on a narrow lane in the centre of Plovdiv, at the ‘entrance’ of Kapana area. Inspired by an accidentally found old wooden door restored in Berul’s workshop within four architectural workshops, it found its new mission.

Surreal and unusual, it was a ‘peek’ to Stolipinovo. It was challenging people to ask questions, but also to look for answers. Some of the latter were provided on site. Looking through the peepholes (one placed at the height of an adult and the other at the height of a child) revealed pictures of our work on the Door. In the letter boxes we periodically left information about upcoming architectural workshops, artistic installations and interventions in the urban environment. Berul was extremely proud that the door restored in his workshop was in the centre of the city. He rarely leaves Stolipinovo. That’s why we took him to see where we put the Door, and he proudly posed for a picture next to it.

It was interesting for us to watch people interact with the Door. They stopped, peeped into the holes, opened the boxes, took pictures with it. Once, a book appeared in one of the boxes. The next time the book was different and the letter box was decorated with flowers in a pot that someone cared for throughout the whole stay of the Door in Kapana.

The door found a new life as an artistic ‘connection’ between Stolipinovo and Plovdiv — from the restoration and the shared time in Stolipinovo, through the information it provided for the whole project, to the interaction with the passing people.

The Easels Learning from Stolipinovo <-> Children’s City

The Easels⁶ are an unusual installation for creative work and play made from the frames of old wooden windows. They were conceived together with the team of Building Together: Children’s City and made in two architectural workshops at Berul’s workshop in Stolipinovo. Their bright colours brightened up the lawn at the Youth Hill on the Children’s Day on 1 June. Our little friends have invented ways to use them that we had never even suspected. The most fun was to paint the face of your friend standing on the other side of the transparent plexiglass.

ни приятели изобретиха начини за тяхното ползване, за които дори не бяхме и подозирали. Най-забавно се оказа да изрисуваш лицето на приятеля си, застанал от другата страна на прозрачния плексиглас.

Масата с пейки Столипиново <-> Изгрев

За изработването на тези градски мебели си сътрудничихме и с двамата майстори — Берул и Здравко. „Масата с пейки“⁷ се вижда отдалече. Тя те приканва да спреш за малко и да се потопиш в ежедневието. Решихме да поставим инсталацията в квартал „Изгрев“ до популярния там супермаркет — място за пазаруване както за живущите на изток от улица „Ландос“, така и за тези на запад от нея. Това място ни бе подсказано и от районната администрация като събирателен пункт на турци, роми и българи. Избрахме плътната сянка на няколко дървета в свободното пространство между панелен жилищен блок и улица. Наша цел беше да създадем приятно и удобно място за почивка и диалог между хората. Избраната зона обаче се оказа противоречива. Някои хора одобряваха „Масата с пейки“ на това място, но за други тя създаваше поводи за конфликти.

Всичко започна още с монтажа на инсталацията в началото на юли. И докато част от минаващите окуражително ни кимаха, а други добронамерено ни убеждаваха, че няма смисъл, жители на квартала ни уведомиха, че мястото е частна собственост (макар и да имахме разрешение за поставяне). Тук информацията бързо се разпространява и скоро дойде самият собственик. Дългите преговори и проверки завършиха с: доказване на неволното ни намерение да поставим един метър от артистичната инсталация в частен имот; категоричното несъгласие на собственика да „приюти“ временно „Масата с пейки“ върху съществуващата асфалтова площадка на неизползваемия си терен; промяна на начина на монтаж и поставяне на градската мебел в зелената площ под шарена сянка извън имота му.

Масата веднага си намери ползватели, които ни поздравиха за работата. Ден по-късно, жената, която продаваше плодове и зеленчуци наблизко, ентусиазирано разказа колко активно се ползва. През август забелязахме, че „Масата с пейки“ беше преместена под по-дебелата сянка, на площадката в частния имот, както бяхме предвидили в началото. Градските мебели се радваха на голям интерес и се ползваха по предназначение. Въпреки това, в началото на септември артистичната инста-

„Аз, аз, аз, аз...“
— децата

⁷ В изграждането на „Масата с пейки“ се включиха Мирослав, Дессислава, Доница, Валентин, Илиа, Иван, Живка, Петя, Явор, Ками, Фрая, Гунда и Нестор под вещото ръководство на Здравко и Берул.

„От ръба на тотото теглето един конец и извън него слагайте всичко, не ме интересува.“
— собственикът К.

⁷ In the making of the Table with Benches took part: Miroslav, Dessislava, Donika, Valentin, Iliya, Ivan, Zhivka, Petya, Yavor, Kami, Freya, Gunda, and Nēstor, under the expert guidance of Zdravko and Berul.

Pull a thread from the corner of the lottery booth and out of this line you can put anything. I don't care!
— the owner K.

The Table with Benches

Stolipinovo <-> Izgrev

We worked with both craftsmen — Berul and Zdravko — to create this piece of urban furniture. The Table with Benches⁷ is visible from afar. It invites you to stop for a moment and immerse yourself in everyday life. We decided to put the installation in Izgrev neighbourhood next to the popular supermarket there — a place for shopping both for residents east of Landos Street and for those west of it. This place was also suggested to us by the district administration as a meeting point for Turks, Roma and Bulgarians. We chose the dense shade of several trees in the empty space between an apartment block and a street. Our goal was to create a pleasant and comfortable place for rest and dialogue between people. However, the area selected was controversial. Some people approved the Table with Benches in this place but it created conflicts for others.

It all started with the installation of the piece in early July. While some of the passers-by were nodding encouragingly and others in good faith convinced us that there was no point, some local people informed us that the place was private property (although we had a permit for this spot). Here the news spread quickly and soon the owner came himself. The lengthy negotiations and checks ended with: proving our involuntary intention to place one meter of the artistic installation in a private property; the explicit refusal of the owner to temporarily accept the Table with Benches on the existing asphalt pavement of the unused piece of land; changing the way of installation, and putting the urban furniture in the green area under the dappled shade of the trees outside his property.

The table immediately found users who cheered us for the work. A day later, the woman selling fruits and vegetables nearby, enthusiastically told us how actively it had been used. In August, we noticed that the Table with Benches had been moved under the thicker shade, back on the private property, as we had initially planned. The urban furniture enjoyed great interest and was used as intended.

However, by the beginning of September, the artistic installation had disappeared. We walked around the area and quickly found it nearby in the car park at the entrance to an apartment block — the way we had made it. Here people often gather at the entrances, and women keep an eye on the playing children all day. We were told that the place we had originally chosen for the Table with Benches is where ‘a lot of drunks gather’, who make noise late into the night. So they moved the installation to the entrance by hand, where their children play and draw in the evening. They cheered us for the

лация беше изчезнала. Разходихме се из района и бързо я намерихме наблизо на паркинга пред входа на панелен жилищен блок — такава, каквата я бяхме направили. Тук е хората често се събират пред входовете, а жените наглеждат децата навън по цял ден. Споделиха ни, че мястото, което първоначално бяхме избрали за „Масата с пейки“, „събира много пияници“, които създавали шум до късно през нощта. Затова те собствено-норъчно преместили инсталацията пред входа, където вечер децата си играели и рисували. Похвалиха ни за добрата работа и казаха, че ще се грижат за градските мебели. Преценихме, че „Масата с пейки“ е намерила своето място и я оставихме на хората от входа. В късната есен тя все още беше там, дори беше придобила местни подобрения — мушам на върху масата. Така „Масата с пейки“, освен ново място, беше придобила и нов облик, типичен и присъщ за хората тук. Инсталацията живее свой собствен живот и продължава да се вижда отдалече.

Дългата пейка с навес Крайречна <-> Соколите

„Дългата пейка с навес“ посветихме на улица „Крайна“ — мястото в Столипиново, на което прекарахме най-много време с хората от близките блокове и къщи. За да изградим тази артистична инсталация „излязохме“ да работим в публичното пространство. Избрахме една градинка на улица „Крайна“ — между работилниците на Берул и Здравко. Наблюденията ни откриха зоната едновременно като връзка и като граница между общностите, живеещи в блоковете от двете страни на улицата — тези от „Крайречна“ на север и тези от „Соколите“ на юг. Спирката на градския транспорт, поостарелите детски съоръжения, новото игрище са предпоставка за комуникация между хората. Същото многофункционално игрище обаче се оказва и изненадващо конфликтен момент. То е „хубаво, понеже идва треньор веднъж седмично да обучава децата“, но то е и „лошо, понеже играят до два, три през нощта и пречат на целия квартал да спи“, споделят жителите от блоковете в близост.

За нас обаче важна беше връзката. Затова стартирахме работата си тук с тридневен дизайн уъркшоп⁸. Изследвахме потенциалите и проблемите на мястото, разговаряхме с хората наоколо, за да разберем как бихме могли да направим средата по-приятна за всички тях. Генерирахме много идеи за нова артистична инсталация за това място, която да стимулира междуобщностен диалог и да демонстрира

„Това е добро място за различни дейности. Навсякъде има много хора, особено деца. Добро място е за музикален фестивал или игри.“
— Нестор

⁸ Дизайн уъркшопът беше воден от Доника, Десислава К., Мирослав, Иван, Геника и Ленко и в него взеха участие Красимир, Христо, Сара, Карина, Димитрия, Андреа, Калина, Анна, Деница, Десислава П., Кристина, Александър, Венцислав и Александра.

‘It’s a good place for activities. There are a lot of people everywhere, especially children. It’s a good place to make a music festival or games.’
— Néstor

⁸ The design workshop was led by Donika, Dessislava K., Miroslav, Ivan, Genika, and Lenko. In the workshop took part: Krasimir, Hristo, Sara, Karina, Dimitria, Andrea, Kalina, Anna, Denitsa, Dessislava P., Kristina, Aleksandar, Ventsislav, and Aleksandra.

good work and said they would look after the urban furniture. We thought the Table with Benches had found its place and decided to leave it to the people from the block. In the late autumn, the installation was still there, even getting local improvements — like the oilcloth on the table. In this way, besides a new site, the Table with Benches had also acquired a new look, typical and natural to the people here. The installation is living its own life and still can be seen from afar.

The Long Bench with a Canopy Krayrechna <-> Sokoli

We dedicated the Long Bench with a Canopy to Krayna Street — the place in Stolipinovo where we spent most of our time with the people from the nearby blocks and houses. In order to build this artistic installation, we ‘went out’ to work in the public space. We chose a lawn on Krayna Street — midway between Berul’s and Zdravko’s workshops. Our observations pinpointed the area both as a link and as a boundary between the communities living in the blocks on both sides of the street — those from Krayrechna to the north and those from the Sokoli to the south. The bus stop, the disused playground equipment, and the new sports ground are a prerequisite for communication between people. However, the same multifunctional sports ground turned out to be surprisingly conflicting. It’s ‘nice because a coach comes in once a week to train the kids’, and yet it is also ‘bad, because they play at two, three o’clock in the night and prevent the whole neighbourhood from sleeping’, people living in the blocks nearby say.

For us, though, it was the connection that was important. So we started our work here with a three-day design workshop⁸. We researched the potentials and problems of the site, talked to people around to find out how we could make the place more comfortable for all of them. We generated many ideas for a new artistic installation for this place, which can stimulate inter-community dialogue and demonstrate the power of social design for the development of the urban environment. We respected the ideas of the people of Stolipinovo, took into account the opinion of the residents from both sides of Krayna Street, and communicated our intentions with all stakeholders. Thus, we laid the foundation for a shared process of making the territory a better place.

силата на социалния дизайн за развитието на градската среда. Уважихме идеите на хората от Столипиново, взехме под внимание мнението на живущите и от двете страни на улица „Крайна“, комуникирахме намеренията си с всички заинтересовани. Така положихме основата на един споделен процес за облагородяване на територията.

Отново изграждахме заедно⁹ с познатите ни майстори — дърводелеца Берул и железаря Здравко, но въвлякохме още един майстор от квартала — кофражиста Карло. А по време на дългите дни работа на поляната и в работилниците, ние непрекъснато взаимодействахме с жителите на квартала.

„Дългата пейка с навес“ е артистична инсталация — връзка между хората от „Крайречна“ и „Соколите“. Тя е спирка — буквално и преносно — и бързо бе припозната като социално място за срещи и още нещо. Изненада за нас беше реакцията на децата. Те започнаха да взаимодействат с пейката все едно е катерушка и създадоха игра — тичайки по дължината ѝ, накрая със салто скачаха в пясъка, с който оформихме терена наоколо. За други дългата пейка под розовия балдахин беше сцена за изяви с танц и песен.

⁹ В изграждането на „Дългата пейка с навес“ се включиха Мирослав, Десислава К., Доника, Иван, Ленко, Валентин, Карина, Димитрия, Десислава П., Явор, Кристина, Дениз, Силвия, Минко, Георги, Александра, Вероника Т., Феликс, Вероника Б., Нона, Мартина, Соня, Картин, Марина, Цветелин, Ралица, Гергана, Мария, Акис, Николай, Тед, Деница, Ивайло, Ташко и много от децата на Столипиново под вещото ръководство на Здравко, Берул и Карло.

⁹ In the construction of the Long Bench with a Canopy took part: Miroslav, Dessislava K., Donika, Ivan, Lenko, Valentin, Karina, Dimitria, Dessislava P., Yavor, Kristina, Deniz, Silvia, Minko, Georgi, Aleksandra, Veronika T., Felix, Veronika B., Nona, Martina, Sonya, Kathryn, Marina, Tsvetelin, Ralitsa, Gergana, Maria, Akis, Nikolay, Ted, Denitsa, Ivaylo, Tashko and many of the children of Stolipinovo, under the expert guidance of Zdravko, Berul, and Karlo.

Once again, we were building together⁹ with our well-known craftsmen — Berul the carpenter and Zdravko the ironworker, but we also brought in another craftsman from the neighborhood — the formworker Karlo. And during the long days of work in the lawn and in the workshops, we were constantly interacting with the residents of the neighbourhood.

The Long Bench with a Canopy is an artistic installation — a connection between the people of Krayrechna and the Sokoli. It is a stop — literally and figuratively — and was quickly recognized as a place of social meeting, and more. The children's reaction was a surprise to us. They began to interact with the bench as if it were a piece of climbing equipment and created a game — running on the bench to pick up speed, and with a somersault leaping into the sand, that covered the terrain around. For others, the long bench under the pink canopy was a stage for dance and song.

Изграждайте връзки – преки и преносни.

Търсете позитивни послания.

Създавайте следи и знаци, които генерират истории, провокират действия и предизвикват нови събития за общностите.

Очаквайте неподозирани реакции и употреби.

Build connections – direct and figurative.

Look for positive messages.

Leave traces and signs that generate stories, provoke action, and trigger new events for communities.

Expect unexpected reactions and uses.

Дизайн от Столипиново. 4

Дизайн за Столипиново

Design from Stolipinovo.

Design for Stolipinovo

Питаме Здравко с какво се занимава, а той отговаря „всичко правим“. И все пак в работилницата и в двора имаше най-много огради. По тях слагат едни сложни детайли и ги боядисват. Извади каталог да покаже какво може да направи. Посочва към сватбения център — шедьовърът на кариерата му. Металната му конструкция блести в златно и е цялата орнаментирана. Сам инициирал центъра, измислил и реализирал изграждането. Имал пец и шаблони, с които огъва металните елементи сам. Питаме ще стане ли конструкцията на Масата с пейки. „Ще стане, бе, ще стане!“ и започнахме да обсъждаме и да си представяме.

We ask Zdravko what he makes, and he replies: ‘We make everything!’ Yet there were mostly fences in the workshop and in the yard. They put some intricate details on them and paint them. He pulls out a catalogue to show what he can do. He points to the wedding centre — the masterpiece of his career. Its steel structure shines like gold and is all ornamented. He himself initiated the centre, designed and built the structure. He has a furnace and templates with which to bend the metal elements himself. We ask if the structure of the Table with Benches will work out. ‘It will, it will, it will!’, and we immediately start to discuss and imagine.

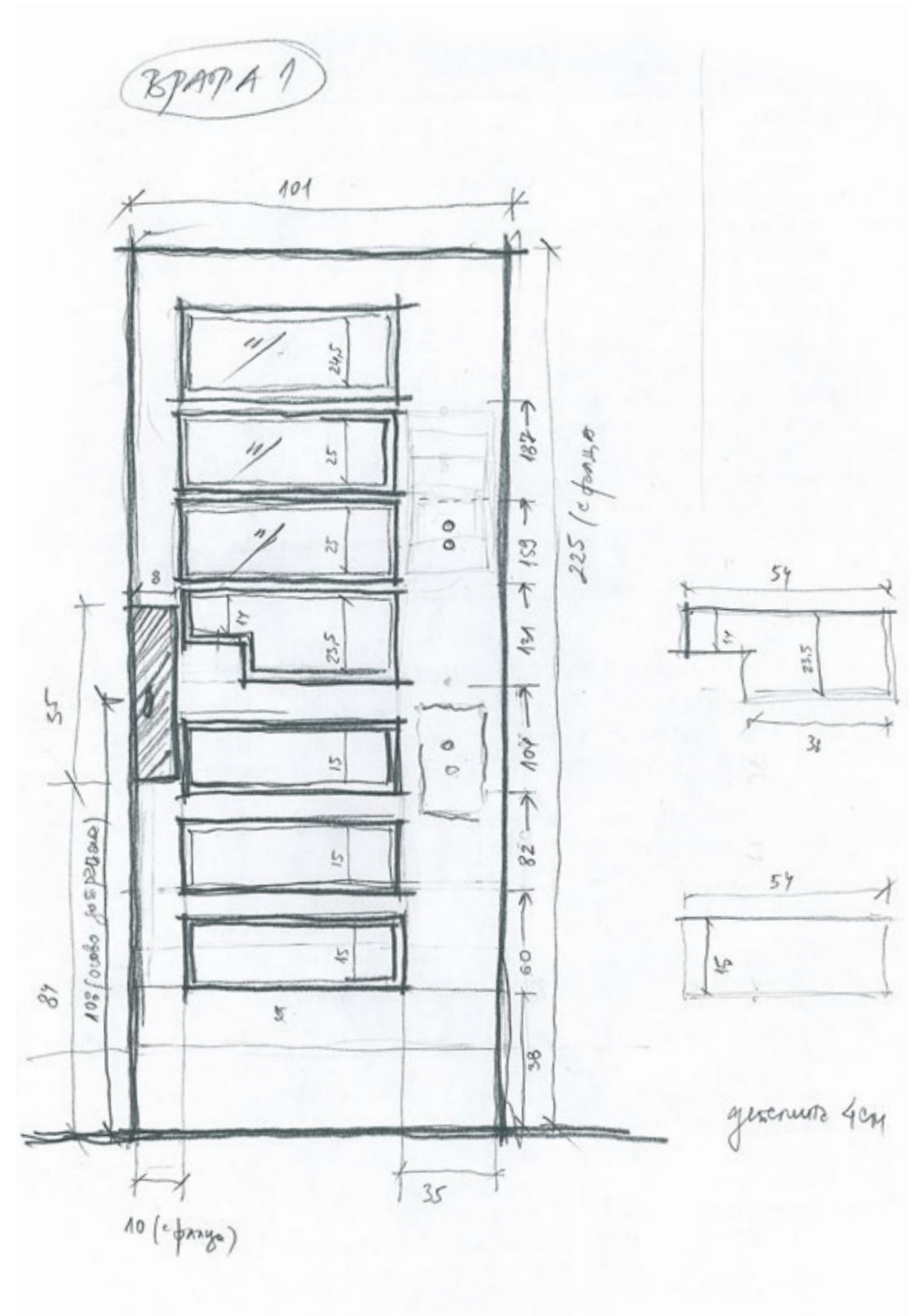
За нашия външен поглед, специфичният дух на Столипиново се поддържа от склонността към еkleктика, богата орнаментика и ярка цвятова гама. Ярко розово и тюркоазено зелено са най-често срещаните цвятовете в квартала.

To our eyes of outsiders, the specific spirit of Stolipinovo is supported by the tendency to eclecticism, rich ornamentation and bright colour palette. Vibrant pink and turquoise green are the most common colours in the neighbourhood.

Дизайнът на „Вратата“ беше силно повлиян от желанието на Берул да демонстрира красотата и качествата на видимото дърво. Това вдъхнови и декорацията ѝ със струговани елементи — „специалитетът“ на Берул.

The design of the Door was strongly influenced by Berul's desire to demonstrate the beauty and qualities of the wood grain. This also inspired its decoration with turned elements — Berul's 'specialty'.

Вратата

The Door

Декоративните струговани елементи са „специалитетът“ на майстор Берул.

Decorative turned elements are Berul's 'specialty'.

Шперплатови плоскости замениха стъклата на вратата от съображения за сигурност.

Plywood panels replaced the door glazing for safety reasons.

Две пощенски кутии, разположени на различна височина, за информационни материали.

Two letter boxes at different heights for information materials.

Две шпионки от двете страни на Вратата разкриваха снимки от работата в Столипиново.

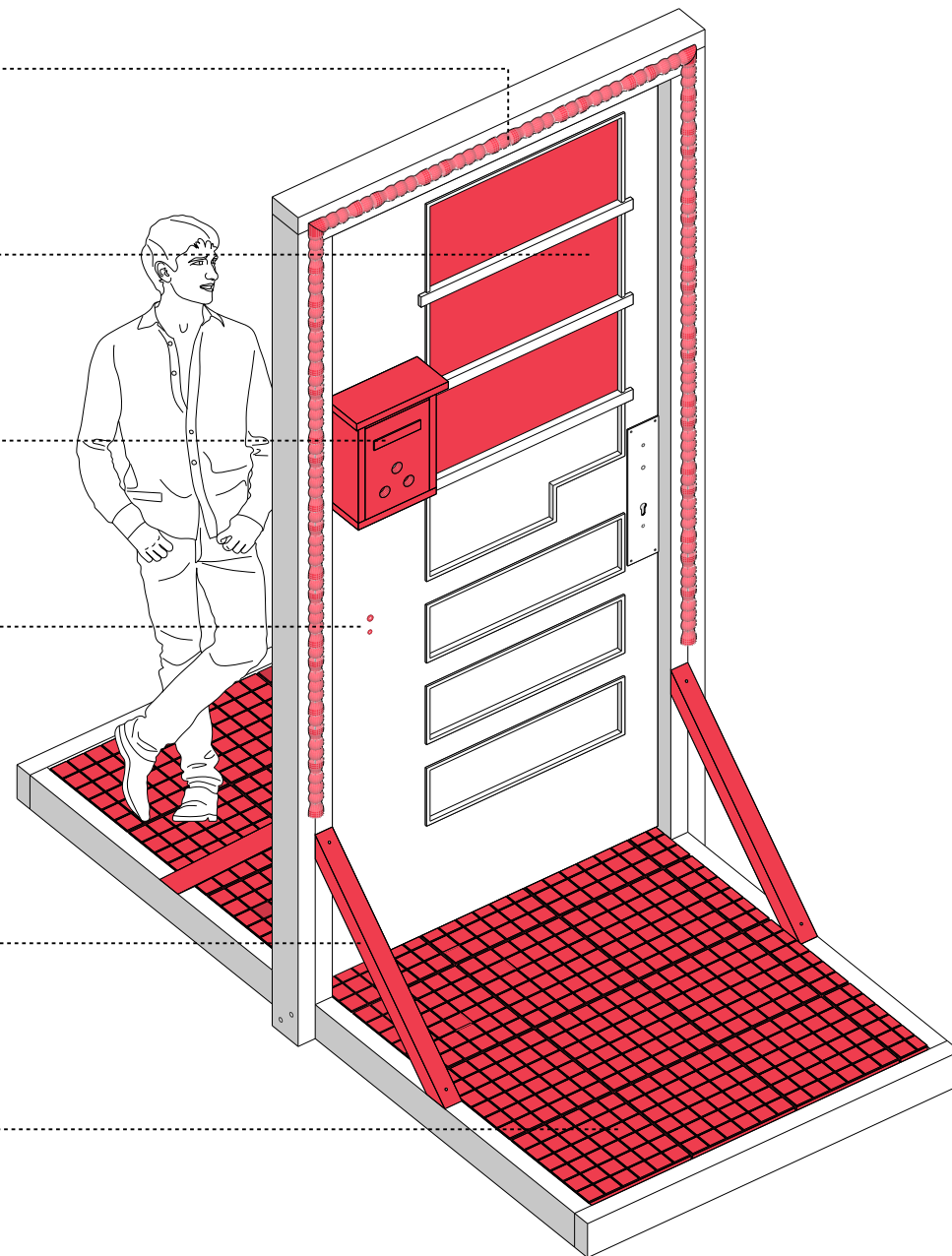
Two peepholes on both sides of the Door revealed pictures of the work in Stolipinovo.

Наложи се конструкцията на инсталацията да бъде укрепена с две двойки разпънки.

The braces were necessary for the structural stability of the installation.

Бетонни тротоарни плочи създаваха стабилна и тежка основа за Вратата.

Concrete tiles made a stable and heavy base for the Door.

Стативите

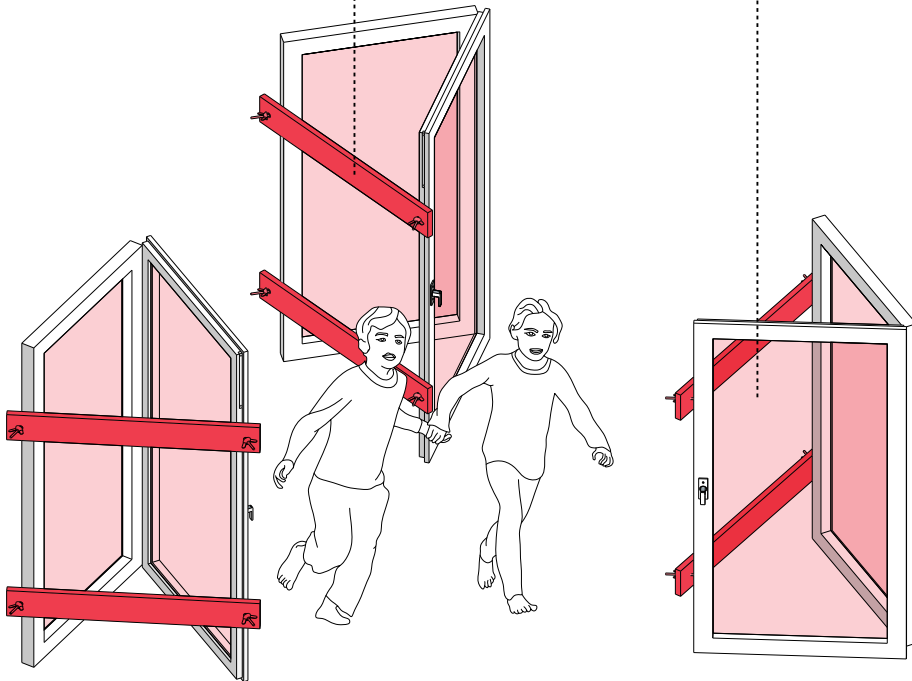
The Easels

Прозорците се превръщаха в стативи, когато се отворят и фиксират с по две демонтируеми дъски.

The windows turned into easels when opened and fixed by two unmountable planks.

Сменихме стъклата на прозорците с плексиглас от съображения за сигурност.

We changed the windowpanes with plexiglas for safety reasons.

Масата с пейки

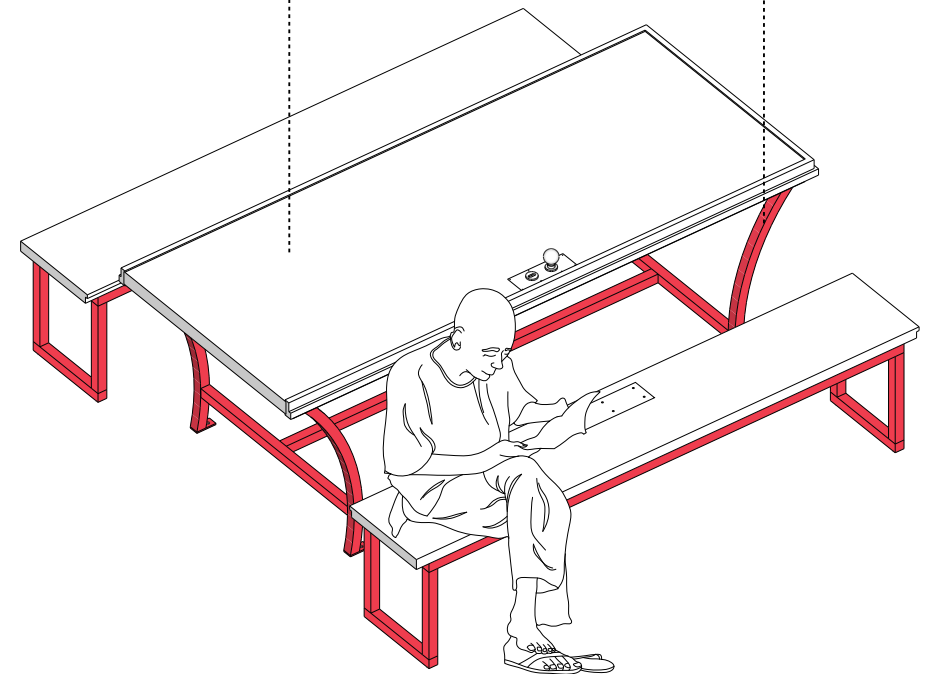
The Table with Benches

Оставихме специфичните елементи на вратите видими – дръжки, брави и панци.

We left in place the typical door elements – handles, locks, and hinges.

Еlegantната конструкция с извити крака на масата беше предложена от майстор Здравко.

The elegant structure featuring bent table legs was proposed by Zdravko.

Дизайн уъркшопът беше инструмент, който позволи на външни за квартала хора да допринесат за изграждането на нещо ново за Столипиново. Резултатите отразяваха разбиранията на участниците за възможностите и нуждите на квартала.

The design workshop was a tool that allowed outsiders to contribute to the construction of something new for Stolipinovo. The results reflected the participants' understanding of the neighbourhood's possibilities and needs.

Дългата пейка с навес

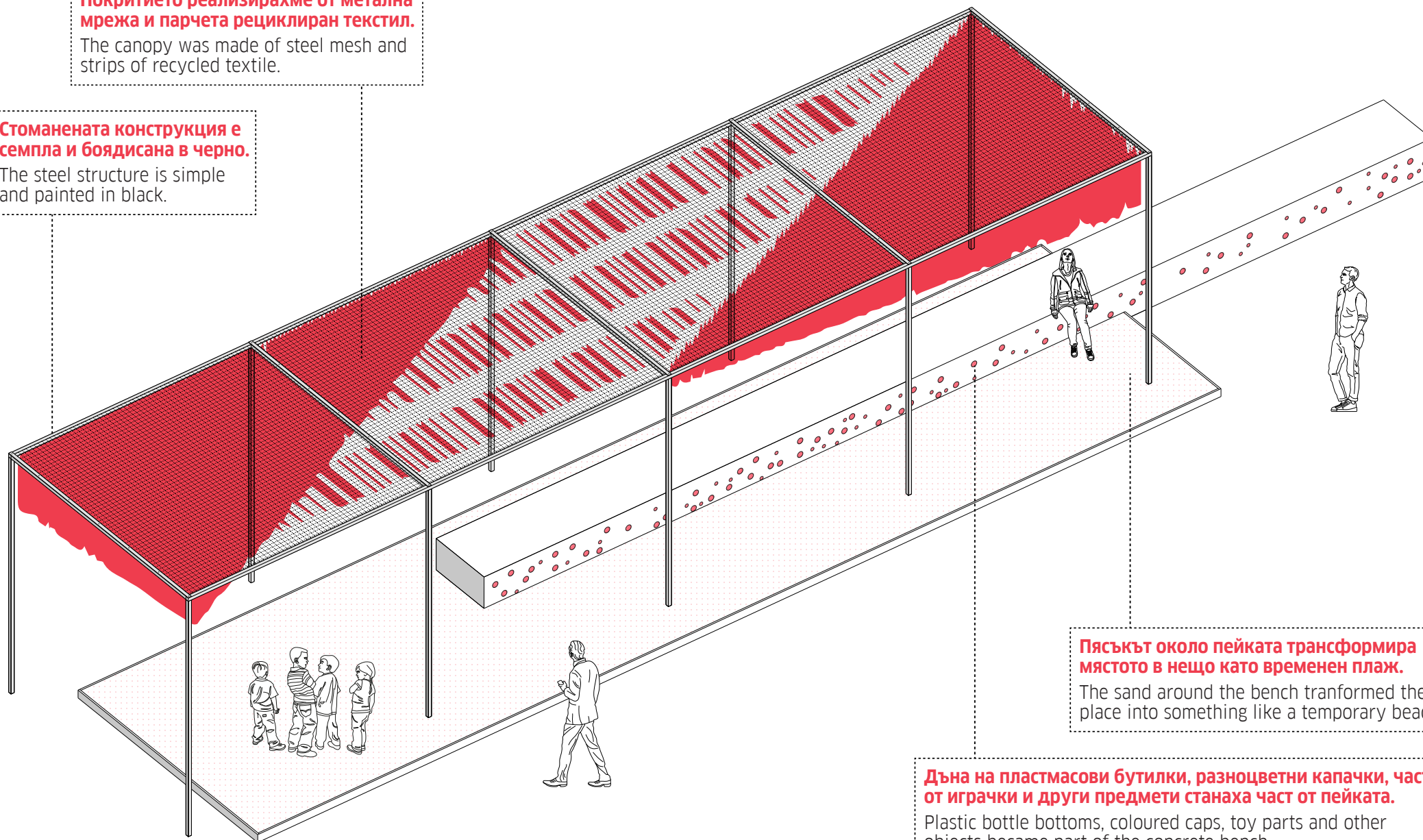
The Long Bench with the Canopy

Покритието реализирахме от метална мрежа и парчета рециклиран текстил.

The canopy was made of steel mesh and strips of recycled textile.

Стоманената конструкция е семпла и боядисана в черно.

The steel structure is simple and painted in black.

Пясъкът около пейката трансформира мястото в нещо като временен плаж.

The sand around the bench transformed the place into something like a temporary beach.

Дъна на пластмасови бутилки, разноцветни капачки, части от играчки и други предмети станаха част от пейката.

Plastic bottle bottoms, coloured caps, toy parts and other objects became part of the concrete bench.

Дизайнът на артистичните инсталации по проекта „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ подчинихме на обмена на идеи, които се раждаха и развиваха по време на процеса на тяхното изграждане. С други думи — дизайн от Столипиново и дизайн за Столипиново. Това убеждение превърна дизайна от проектантско решение в отворен поэтапен диалог, в който бяха включени и майсторите, и участниците в архитектурните уъркшопи и жителите. Нашият екип излезе от обичайната роля на архитект-проектант и влезе в тази на стратег-координатор.

Майсторите — Берул, Здравко и Карло — бяха поели отговорност да споделят умения и да проведат дейностите по изграждане на инсталациите. Участниците — да споделят идеи. И макар самите артистични инсталации да бяха концептуално измисляни от нашия екип като послание и функционалност, то крайният дизайн е общ продукт. С майсторите коментирахме използваните материали и конструктивни детайли. Преднамерено търсехме и естетическия поглед на всеки.

Това придаваше специфична местна естетика на инсталациите, но ограничаваше до вижданията на определен човек, в случая — на майсторите. За нашия външен поглед, специфичният дух на Столипиново се поддържа от склонността към еkleктика, богата орнамента и ярка цветова гама. Затова избрахме да „маркираме“ инсталациите с ярко розово и тюркоазено зелено — най-често срещани по фасади на блокове и къщи, витрини на магазини и дори дрехи. В резултат, „Вратата“, „Стативите“ и „Масата с пейки“ бяха „потопени“ в тези два цвята — нашият начин да направим връзка с квартала и да добавим още един „местен“ пласт върху изделията на майсторите. Тези характеристики на артистичните инсталации, поставени на различни места в Пловдив, определиха присъствието и имиджа на дизайн от Столипиново.

Идеята за „Вратата“ беше вдъхновена от смисъла на този обикновен обект на връзка между различни пространства. Поставена обаче в необичайна среда — по средата на улица и с необичайно ярки цветове, тя привличаше внимание. Дизайнът на „Вратата“ беше силно повлиян от желанието на Берул да демонстрира красотата и качествата на видимото дърво. Това доведе до изцяло дървена конструкция на рамката, частично запазване на текстурите на използваните дървени материали и декорация със струговани елементи — „специалитетът“ на Берул. За да бъде „Вратата“ врата, добавихме шпионки, табели и две пощенски кутии, които направихме от стар шкаф, намерен на улицата. Това бяха нашите „информа-

„Какво да ви кажа — хич не ми харесват [цветовете]. Дървото трябва да се вижда.“
— Берул

‘What can I tell you — I don’t like [the colours] at all. The wood should be visible.’
— Berul

The design of the art installations under the project Building Together: Learning from Stolipinovo was subordinated to the exchange of ideas that were born and developed during the process of their construction. In other words — design from Stolipinovo and design for Stolipinovo. This belief transformed the design from a design decision into an open, step-by-step dialogue involving the craftsmen, the participants in the architectural workshops, as well as the local residents. Our team stepped out of the usual role of designing architects and took up the position of strategic coordinator.

The craftsmen — Berul, Zdravko, and Karlo — took the task to share skills and carry out the work on the installations. The participants — to share ideas. And although the art installations themselves were conceptually invented by our team in terms of message and functionality, the final design is a common product. With the craftsmen we discussed the materials and the structural details. We also deliberately sought the aesthetic ideas of everyone.

This gave a specific local aesthetics to the installations, but also limited the ideas to the views of a particular person, in this case — the craftsmen. To our eyes of outsiders, the specific spirit of Stolipinovo is supported by the tendency to eclecticism, rich ornamentation and bright colour palette. That is why we have chosen to ‘mark’ the installations with vibrant pink and turquoise green — the most common colours on the facades of blocks and houses, shop windows, and even clothes. As a result, the Door, the Easels, and Table with Benches were ‘dipped’ in these two colours as a way of making the connection with the neighbourhood and adding another ‘local’ layer to the craftsmen’s art. These features of the art installations, placed in different locations in Plovdiv, determined the presence and the image of the design from Stolipinovo.

The concept of the Door was inspired by the meaning of this ordinary object of a connection between different spaces. However, placed in an unusual environment — in the middle of the street and with unusually bright colours, it attracted people’s attention. The design of the Door was strongly influenced by Berul’s desire to demonstrate the beauty and qualities of the wood grain. This led to an entirely wooden frame structure, a partial preservation of the textures of the wood used, and a decoration with turned elements — Berul’s ‘specialty’. To make the ‘Door’ a real door, we added peepholes, door signs and two letter boxes that we made from an old cabinet found on the street. These were our ‘information agents’. And to make the door stand out, we ‘dipped’ one half of it in bright paint. Thus, the seemingly old and unnecessary item was transformed into something new and beautiful.

For the Easels, we were inspired by an old double-glazed window.

ционни агенти“. А за да изпъкне „Вратата“, „потопахме“ едната ѝ половината в ярка боя. Така една на пръв поглед стара и непотребна вещ се преобрази в нещо ново и красиво.

За „Стативите“ се вдъхновихме от стар двукрилен прозорец. Когато го вдигнахме, за да го преместим, той почти се разпадна и застана разтворен като книга. Пред нас стоеше предизвикателството да ги обезопасим и да гарантираме лесното им преместване и ползване. Това стимулира въображението на участниците и скоро разполагахме с няколко възможни ефективни решения за отваряне и сгъване, както и варианти за цветовете. Почистихме внимателно дървените рамки на „големите отворени книги“, укрепихме конструкциите и измайсторихме механизмите. Боядисахме ги в ярки разпознаваеми цветове и ги предоставихме на децата.

Навикът на жителите на Столипиново да се събират спонтанно някъде за размисъл ни вдъхнови за „Масата с пейки“. Идеята за дизайн започна от две стари врати. Едната почистихме и реставрирахме, за да я преобразим в голяма маса. Другата — изрязахме, укрепихме и обработихме при Берул, за да изработим пейките. За конструкцията Здравко предложи своя специалитет — елегантни и пестеливи метални рамки, с характерен детайл на извиване на краката на масата. Държахме да оставим специфичните елементи на вратите видими — дръжки, брави, панти — за да напомнят за миналото предназначение на дървените плоскости на масата и пейките. Не пропуснахме и финалния шрих — ярките, привличащи и необичайни цветове, смело „разполовяващи“ мебелите.

Дизайн уъркшопът беше инструмент, който позволи на външни за квартала хора да допринесат за изграждането на нещо ново за Столипиново. Резултатите отразяваха разбиранията на участниците за възможностите и нуждите на квартала. Мястото беше едно, но идеите — различни. Те варираха от експерименти за провокативни артистични контейнери за отпадъци, през предложения за нови детски съоръжения от рециклирани гуми и идеи за градски мебели, до по-смели решения за овладяване на шума от спортната площадка и мащабни графити-фрески по тротоари и калкани. Всички обаче съдържаха ясно послание — Столипиново е разнообразен квартал с изненадващ потенциал, но и общи сериозни проблеми със замърсяването и инфраструктурата. Пред нас стоеше задачата да направим избор коя идея да изпълним, да координираме и организираме реализирането ѝ два месеца по-късно, през есента.

Защо избрахме да направим „Дългата пейка с навес“? Защото

„Мисля, че материалите могат да се използват за направата на навеси и беседки.“
— Живка

‘I think that the materials can be used to make canopies and gazebos.’
— Zhivka

When we picked it up to move it, the window almost fell apart and stood open like a book. We were faced with the challenge of securing the windows and ensuring that they were easily moved and used. This stimulated the participants’ imagination and we soon had several possible effective opening and folding solutions as well as colour options. We carefully cleaned the wooden frames of the ‘large open books’, strengthened them and made the mechanisms. We painted them in bright recognizable colours and gave them to the children.

The habit of the residents of Stolipinovo to spontaneously gather somewhere for a chat inspired us to make the Table with Benches. The design idea started from two old doors. One was cleaned and restored to transform it into a large table top. The other was cut in half lengthwise, strengthened and processed at Berul’s to make the benches. For the structure, Zdravko proposed his specialty — an elegant and plain steel frame, featuring bent table legs. We wanted to leave the typical door elements — handles, locks, hinges — to remind of the past purpose of the wooden panels on the table and the benches. We did not miss the final touch — the bright, attractive and unusual colours, boldly ‘halving’ the three items.

The design workshop was a tool that allowed outsiders to contribute to the construction of something new for Stolipinovo. The results reflected the participants’ understanding of the neighbourhood’s possibilities and needs. The place was one, but the ideas were many and different. They ranged from experiments on provocative artistic waste bins, through proposals for new children’s equipment from recycled tyres and urban furniture ideas, to even bolder solutions to reduce the noise of the sports ground and large-scale graffiti on sidewalks and blind walls of the nearby blocks. However, all of them conveyed a clear message — Stolipinovo is a diverse neighbourhood with a surprising potential, but also with overall serious problems with pollution and infrastructure. We had the task to choose which idea to execute, to coordinate and organize its implementation two months later, in the autumn.

Why did we choose to make the Long Bench with a Canopy? Because many of the people we asked wanted seating and shade. And when 20 people want a bench — you make a big bench. And when another 20 dream of shade, you provide a shadow option. The installation also has additional functionality. It is placed close enough to the pavement to serve the public transport stop (which has no waiting area) and far enough from the apartment blocks to create no preconditions for additional noise. It is positioned in such a way so that it provides a seating area with a shade for parents and a ‘barrier’ to the street for children who come to play on the climbing

много от запитаните искаха места за сядане и сянка. И когато 20-на души искат пейка — правиш голяма пейка. А когато също толкова мечтаят за сянка — осигуряваш възможност за голяма сянка. Инсталацията носи и допълнителни функционалности. Поставена е достатъчно близо до тротоара, за да обслужва спирката на градския транспорт (която няма място за изчакване) и достатъчно далеч от жилищните блокове, за да не създава предпоставки за допълнителен шум. Ориентирана е така, че да осигурява едновременно място за сядане със сянка за родителите и „бариера“ към улицата за децата, дошли да си играят на катерушките. Обемите и размерите — на пейката и конструкцията на навеса — кореспондират на пространствените характеристики на средата — прости форми, модулност.

Дизайнът бе воден от желанието за перманентна структура, която да бъде едновременно артистична (за да въведем изкуството в градската среда) и функционална (в отговор на очакванията и нуждата на местните жители). Изборът на основните материали, бетон и метал, съответстваше и на профилите и уменията на майсторите, с които работехме. Идеите се допълваха в процеса на работа. При подготовката на терена, събрахме голямо количество пластмасов отпадък — бутилки, чаши, детски играчки. От този „боклук“ се роди идеята за артистичен отпечатък върху бетона, като послание да бъдем по-съзнателни към екологичния отпечатък. С много въображение участниците, заедно с децата от квартала, рязаха и подреждаха по общо 26 метра кофражни платна дъна на пластмасови бутилки, разноцветни капачки, части от играчки и други предмети. Карло демонстрира начина за връзване на армировката, Берул предложи да „вложим“ имената на майсторите, а ние — да „отпечатаме“ годината 2019. Така и направихме. Пясъчният правоъгълник наоколо се получи благодарение на Ива от бетоновия възел наблизо. С местоположението му „фиксирахме“ мечтаната сянка от навеса. Металната конструкция на навеса, по предложение на Здравко, направихме максимално опростена и боядисана в черно. Покритието реализирахме от метална мрежа и парчета рециклиран текстил. За дизайна на розовата феерия се вдъхновихме от уличните сватбени украси, които често виждахме из Столипиново. Образът се раждаше постепенно с експериментиране на начина на връзване и с напредване на работата. С над 9000 възела оформихме пластове и разнообразни усещания от различните гледни точки. Това беше нашият последен дизайн. През декември, с настъпването на зимата, демонтирахме покритието, за да направим място за нова артистична намеса

facilities. The volumes and dimensions — of the bench and the structure of the canopy — correspond to the spatial characteristics of the environment — simple shapes, modularity.

The design was driven by a desire for a permanent structure that would be both artistic (to bring art into the urban environment) and functional (in response to the expectations and needs of locals). The choice of basic materials, concrete and metal, also matched the profiles and skills of the craftsmen we worked with. The ideas were developed during the work. In the preparation of the site, we collected a large amount of plastic waste — bottles, cups, old toys. From this ‘garbage’ was born the idea of artistic imprint in the concrete, as a message to be more aware of the ecological footprint. With great imagination, the participants, along with the children from the neighbourhood, cut and arranged, on a total of 26 meters of formwork plywood, plastic bottle bottoms, coloured caps, toy parts and other objects. Karlo demonstrated how to tie the reinforcement, Berul suggested that we ‘inserted’ the names of the craftsmen, and we suggested to ‘print’ the year 2019. So we did. The sandy rectangle around was made thanks to Iva from the concrete plant nearby. With its location, we ‘fixed’ the much cherished shade from the canopy. The steel structure of the latter, as proposed by Zdravko, was made as simple as possible and painted in black. The canopy was made of steel mesh and strips of recycled textile. For the design of the pink extravaganza, we were inspired by the street wedding decorations we often saw in Stolipinovo. The image was born gradually by experimenting with the way of tying and with the progress of work. With over 9,000 knots, we formed layers and diverse perceptions from different perspectives. This was our last design. In December, with the onset of winter, we removed the cover to make room for future artistic interventions and to allow the design from and for Stolipinovo to go on.

‘Design from Stolipinovo’ and ‘design for Stolipinovo’ differ in their essence, but they complement each other in the final image of the art installations. Local craftsmen focused on their personal understanding of aesthetics, participants’ suggestions put functionality first, and our team sought a balance between the two. Everyone had the freedom to add a new layer through a spontaneous creative act while working on installations. Our concern was the overall message of design.

The design also moved along the line of chance and intuition. We discovered new messages in the design of installations as we made them. For example, in the process of building the Long Bench with a Canopy, we thought that many of the children in Stolipinovo had not seen the sea live. And the sand around got another meaning.

и за да продължи дизайнът от и за Столипиново.

„Дизайн от Столипиново“ и „дизайн за Столипиново“ се различават по своята същност, но реално се допълват в крайния образ на артистичните инсталации. Местните майстори се фокусираха върху своите персонални разбирания за естетика, предложенията на участниците поставяха на първо място утилитарността, а нашият екип търсеше баланса между двете. Всеки имаше свободата да добави нов слой чрез спонтанен творчески акт по време на работата по инсталациите. Нашата грижа беше общото послание на дизайна.

Дизайнът се движеше и по линията на случайността и интуитивността. Откривахме нови послания в дизайна на инсталациите докато ги правехме. Например в процеса на изграждане на „Дългата пейка с навес“ се замислихме, че голяма част от децата в Столипиново не са виждали морето на живо. И пътят наоколо придоби и друго значение. Може би всъщност правехме плаж, а отпечатъците в бетонната пейка приличаха на отпечатъци от миди в камък? Или необикновен остров в морето на ежедневния пейзаж?

Дизайнът на артистичните инсталации по проекта „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ не е нито сантиментален, нито естетически по отношение на начина на живот и разбиранията на хората на Столипиново. С отворения си подход към дизайна търсехме приобщаването и сплотяването на общности. А с експериментите ни по рециклиране искахме да преминем отвъд стереотипните разбирания за junkitecture и да покажем, че преизползването на материали може да е красиво.

„Колкото и работа,
толкова и забавление.“
— Цветомир

*'It is work as much as it
is fun.'*
— Tsvetomir

Maybe we were actually making a beach, and the prints on the concrete bench looked like mussels in stone? Or an extraordinary island in the sea of everyday landscape?

The design of the art installations under the project Building Together: Learning from Stolipinovo is neither sentimental nor aesthetic with regard to the lifestyle and understanding of the people of Stolipinovo. With our open approach to design, we sought to engage and bring communities together. And with our recycling experiments, we wanted to go beyond the stereotypical understanding of junkitecture and show that reusing materials can be beautiful.

Погледнете отвъд очевидното и търсете вдъхновението отвъд първото впечатление.

Доверявайте се и на уменията на другия. Откажете се от ролята на водещ дизайнер, а поемете функцията на координатор на различни творчески виждания.

Не се опитвайте да решавате общи стереотипни проблеми. Изберете да реализирате нещо малко и реалистично, но с категорично присъствие в средата.

Бъдете готови да се откажете от сериозна част от „дизайнерските“ намерения заради липса на време. Повярвайте в импровизациите.

Look beyond the obvious and look for inspiration beyond the first impression.

Trust the other's skills as well. Give up the role of lead designer and take on the function of coordinator of different creative views.

Do not try to solve common stereotypical problems. Choose to realize something small and realistic, but with a firm presence in the environment.

Be prepared to give up a serious part of your 'design' intentions in the absence of time. Believe in improvisation.

Материалност Materiality

5

Разглеждаме вратата и изкарваме една работна маса за да я поставим. Започваме с почистване и премахване на излишни елементи по нея. Долният ѝ край е обкован с ламарина, която е задържала вода. Сваляме, всичко е набъбнало, дървото е изгнило. Ще се наложи подлепяне. Вниманието ни привлича обковът на бравата — зацапан и неугледен. Берул взима част и я оглежда. Влиза в една от работилниците пускат шмиргела и я притърква. Пластината блясва на месинг. След кратка демонстрация, шлайфаме и ние. И двете пластини светват почти като злато. Доволни сме от изненадата, настроението се вдига и продължаваме нататък...

We look at the door and get a table to put it on. We start by cleaning and removing unnecessary elements from it. Its lower part is covered with a metal sheet that has retained water. We take it off, the door panel is swollen and the wood is rotten. It will have to be glued. Our attention is grabbed by the plate around the lock — dirty and smudged. Berul takes the part and looks at it. He walks into one of the workshops, turns on the table grinder and buffs it. The plate starts to shine — it's made of brass. After a brief demonstration, we start to grind, too. Both plates shine almost like gold. We are pleased with the surprise, it raises the morale and we move on...

Материалността на Столипиново е ефимерна. Блоковете и къщите са устойчивият фон на един постоянно променящ се градски пейзаж. Каравани и бусчета оформят нови градски пространства, които се появяват и изчезват.

The materiality of Stolipinovo is ephemeral. Blocks and houses are the resistant backdrop of an ever-changing urban landscape. Caravans and vans form new urban spaces that appear and disappear.

Бетонът и стоманата са единствените, които видимо не са част от временността на материалността. Преоткривахме ефирното всеки ден, дори и в отношението и начина на работа на майсторите.

Concrete and steel are the only materials that are apparently not part of this materiality of temporality. We rediscovered the ephemerality every day, even in the attitude and way of working of the craftsmen.

Работата ни с дърво включваше различни процеси. Почистването на вратата ни отне много време. Изработването на рамката изискваше прецизност, а стругането — повишено внимание.

Our work with wood involved many processes. It took us a long time to clean the door. The making of the frame required precision and the woodturning — increased attention.

Работата с метал беше ново предизвикателство — огъване, рязане и заваряване на стоманени профили. Грундирането и боядисването правихме при вече сглобени елементи.

Working with metal was a new challenge — bending, cutting and welding steel profiles. We did the priming and painting when the elements were already assembled.

При изливането на бетона, заравняването, вибрирането и шлайфането много се изцапахме, но постигнахме гладка и истинна бетонна повърхност.

When pouring, levelling, vibrating and sanding the concrete we got very dirty, but we achieved a smooth and true concrete surface.

Платната на кофража декорирахме с дъна от пластмасови бутилки, капачки и играчки. Сортирахме, рязахме, подреждахме, прикрепяхме, уплътнявахме. Така, след изливането на бетона, в пейката останаха негативни отпечатъци от предметите.

We decorated the formwork panels with the bottoms of plastic bottles, caps and plastic toys. We sorted, cut, arranged, attached, sealed. Thus, after pouring the concrete, negative prints of objects remained in the bench.

За да оформим артистичното покритие на навеса, селектирахме подходящите цветни ленти, сортирахме, нарязвахме и вързахме над 9000 възела на почти всяка връзка на поцинкованата мрежа.

To make the artistic cover of the canopy, we selected the suitable textile strips, we sorted them, cut them, and tied over 9,000 knots on almost every node of the galvanized mesh.

Определението, което най-добре описва средата в Столипиново, е ефимерност. Богатите масивни къщи и блоковете са устойчивият фон на един постоянно променящ се градски пейзаж. Сватбени украси се появяват и изчезват през няколко дни из целия квартал. Амбулатни колички за царевича, сладолед и фъстъковки кръстосват улиците. Каравани и бусчета оформят нови градски пространства — понякога за по няколко седмици, понякога за месеци, понякога завинаги, полувградени в малки павилиони. Навеси и пристройки се появяват за ден и също толкова бързо изчезват, ако повече не са нужни. Стаи „израстват“ до гаражни клетки, прерастват в самоделни къщи в пространствата между панелните блокове. Тази ефимерност на физическата среда на Столипиново, толкова нехарактерна за съвременния град, придава усещане за неформалност и динамика в градските процеси, а оттук — и в общуването.

Животът на материалите също е временен: дървен материал, гуми, плат, общ боклук се горят за топлине през зимата. Плоскости постоянно променят предназначението си: от стени — на покриви, от покриви — на огради или на маси и столове. Дори тухли се преизползват от къща на къща, тъй като животът им е по-дълъг от този на самите постройки. Бетонът и стоманата са единствените, които видимо не са част от тази материалност на временността.

Идеята на проекта „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ предполагаше да работим с материалите, които използват местните хора — дърво, метал, бетон, пластмаса, текстил. Предполагаше и да следваме начините, по които те боравят с тях. За основните строителни материали, разчитаме на уменията на майсторите от квартала. Това направи архитектурните уъркшопи различни. Рядко специфичната работа по шлайфане, струговане, сковаване на кофраж, кроене и заваряване на стомана, леене на бетон се отваря широко за неспециализирани участници. Тя е свързана с мръсни процеси и повишена опасност от инциденти.

„Вратата“, „Стативите“ и „Масата с пейки“ бяха символите на ефимерността на Столипиново — временни артистични инсталации, разпръснати из Пловдив — в Капана, на Младежкия хълм, в квартал Изгрев. Струговани дървени детайли и традиционни дърводелски техники бяха приложените местни майсторски умения върху рециклираната стара врата. Ръчно (с лагери) огънати стоманени профили придаваха специфичния местен почерк на „Масата с пейки“. Ярките цветове от палитрата на квартала формираха общата идентичност

„Бях изненадана колко различни места има в Столипиново, завивай и зад ъгъла вече си в друг свят. И въпреки че има много отпадъци, хората поддържат своята собственост чиста.“
— Фрая

I was surprised how many different places there are in Stolipinovo, you turn around a corner and you are in a different world. And even though there is a lot of garbage, people keep their own properties clean.
— Freya

The definition that best describes the environment in Stolipinovo is ephemerality. The rich well-built houses and the blocks are the resistant backdrop of an ever-changing urban landscape. Wedding decorations appear and disappear in a few days throughout the neighbourhood. Trolleys for selling boiled maize, ice cream and peanut bars crisscross the streets. Caravans and vans form new urban spaces — sometimes for weeks, sometimes for months, sometimes forever, half-built within small pavilions. Sheds and outbuildings appear in a day and disappear just as quickly if they are no longer needed. Rooms ‘grow’ next to garages, transform to DIY houses in the spaces between the prefab blocks. This ephemerality of the physical environment of Stolipinovo, so unnatural to the modern city, gives a sense of informality and dynamics in the urban processes, and hence in communication.

The life of the materials is also temporary: timber, tyres, fabric, common garbage are burned for heating in winter. Wooden and metal panels are constantly changing their function: from walls to roofs, from roofs to fences or to tables and chairs. Even bricks are reused from house to house because their life is longer than that of the buildings themselves. Concrete and steel are the only materials that are apparently not part of this materiality of temporality.

The concept of the project Building Together: Learning from Stolipinovo meant working with materials used by local people — wood, metal, concrete, plastic, textiles. It also meant for us to follow the ways in which they use them. For the basic building materials, we relied on the skills of the craftsmen of the neighbourhood. This made the architectural workshops different. Rarely is the specific work of grinding, turning, formworking, cutting and welding steel, and casting concrete widely open to non-specialist participants. These types of work are usually related to dirty processes and increased risk of accidents.

The Door, the Easels and the Table with Benches were symbols of Stolipinovo’s ephemerality — temporary art installations scattered throughout Plovdiv: in Kapana, on the Youth Hill, in Izgrev. Turned wooden details and traditional woodworking were the techniques of the local craftsmanship applied on the recycled old door. Hand bent steel profiles lent the specific local character to the Table with Benches. The bright colours of the neighbourhood palette formed the overall identity of the products. The ephemerality of the Long Bench with a Canopy was ‘embedded’ in the footprints in concrete, for which we used the found on-site garbage in a ‘non-garbage’ way, also in the temporary almost magical cover of the canopy. And after the end of the construction works, the formwork panels found their use in the wintering of Berul’s

на изделията. Ефимерността при „Дългата пейка с навес“ „вложихме“ в отпечатъците в бетона, за които използвахме намерените отпадъци по „неотпадъчен“ начин и във временното феерично покритие на навеса. А след строителните работи, кофражните платна намериха приложение в зимно укрепване на работилницата на Берул. В началото на декември инсталацията вече отразяваше динамичността на живота в квартала: текстилът на навеса беше накъсан и раздърпан, върху металната мрежа бяха нахвърляни камъни, пясъкът беше разхвърлян наоколо. Бетонът и стоманата обаче стояха непокътнати.

Преоткрихме ефимерността и в отношението и начина на работа на майсторите. Повечето от инструментите на Берул бяха стари и се налагаше да пробваме няколко, докато открием работещия. Самоделните му машини многократно ни изненадваха с неизправност и налагаха прекъсване на работата. Но майсторът вярваше, че все ще стигнем до някакъв резултат — за него нямаше значение какъв и кога. Редът и изправността в работилницата на Здравко ни радваха, а отзивчивостта му ценяхме високо. Но планирането на съвместната ни работа там беше обвито в неизвестност и често се налагаше преорганизация заради внезапно пристигнала поръчка. Карло беше цар на приспособимостта — подготвяше връзване на армировка на импровизирани магарета в двора на Берул и рязане на кофражни платна директно на поляната. Но за сметка на това цялостният организационен процес по сглобяване на кофража не беше сред приоритетите му.

„Това не се прави така, бе! Не се прави така!“
— местен жител

“This is not the right way to do this! Not the right way!”
— a local man

Материалите през ръцете ни

Дърво

Работата ни с дърво включваше три стари врати и няколко прозореца. Работата по масивната врата от средата на ХХ в., която, след шест уикенда в работилницата на Берул, щеше да се превърне в инсталация, включваше всички основни техники от дървообработването. Старата врата беше с размери 100x220 см. Тя беше прикрепена (без възможност за отваряне) за рамка от двойни чамови профили със сечение 50x100 мм. Вратата стъпваше върху площадка с размери 200x100 см, оформена от чамови греди с размери 50x100 мм. Стабилност придаваха две двойки от разпънки между площадката и рамката, както и затежняване с тротоарни плочи 40x40 см. Разполовени струговани орнаменти украсяваха рамката.

При реставрацията на вратата първо подменихме стъклата с шперплатови плоскости, тъй като стъклото щеше да бъде

workshop. In early December, the installation had begun to reflect the dynamic life of the neighbourhood: the textile of the canopy was torn and tattered, stones had been thrown over the steel mesh, and the sand was scattered all around. The concrete and the steel structure, though, stood intact.

We rediscovered the ephemerality in the attitude and way of work of the craftsmen. Most of Berul’s power tools were old and we had to try a few until we found the working one. His DIY machines repeatedly surprised us with malfunction and necessitated interruption of work. But the master believed that we would still achieve something — to him it did not matter much what or when. We were delighted with the order in Zdravko’s workshop, and we appreciated his responsiveness. But the planning of our joint work there was always on the brink of uncertainty and often had to be reorganized because of a sudden other commission. Karlo was the king of adaptability — preparing makeshift sawhorses for making reinforcement in Berul’s yard and cutting formwork directly on the lawn. However, the overall organizational process of assembling the formwork was not one of its priorities.

Hands on Materials

Wood

Our work with wood included three old doors and several windows. The work on the wooden mid-20th century door, which, in the course of six weekends in Berul’s workshop was going to become an art installation, included all the basic woodworking techniques. The old door was 100 cm wide and 220 cm high. It was fixed in a frame of double 50x100 mm pinewood beams. It stood on a 200x100 cm platform made of 50x100 mm pinewood beams. Two pairs of braces ensured structural stability, and the weight of 40x40 mm concrete tiles lowered the center of mass. Split in half turned ornaments decorated the frame.

In the restoration of the door we first replaced the glazing with plywood panels as glass would have been dangerous in the urban environment. For this purpose we first removed the fixing frames, mounted the new panels and nailed in place the old frames. We repaired the swollen and delaminated spots by injecting PVA glue and fixing them with clamps for 24 hours. Cracks and fissures we treated with a traditional wood filler made from sawdust and PVA glue. Then we removed (almost) all of the door’s paint — by hand using spatulas, and by machine using an angle grinder with a sanding flap disc. Finally, we sanded the whole door using sandpaper and sanding machines, and treated it with wood primer.

опасно в градска среда. За целта разковахме летвите държачи, монтирахме новите плоскости и заковахме отново старите държачи. Раздути и разслоени участъци подлепахме с лепило С-200 и стягахме със стеги за 24 часа. Пукнатините в корпуса запълвахме със смес от лепило С-200 и дървени стърготини — вид традиционен дърводелски кит. След това премахнахме (почти) цялата боя от вратата — ръчно, посредством шпакли, и машинно — с гълошлайф и ламелен диск за шлайфане. Последва финално шлайфане с шкурки и шлайф машини и грундиране на цялата врата.

При сковаването на рамката и стойката основно предизвикателство беше да сглобим правилни правоъгълници. Това постигнахме чрез напъване със сила по двата диагонала, които мерихме докато не съвпадне дължината им. Стругованите детайли изработихме също от чам, което направи задачата по-трудна — чамът е меко дърво и се пръска на чеповете при прилагане на повече сила с длетото. Последователността беше следната — постепенно достигане на кръгло сечение от квадратни профили и след това — струговане на поредица от „хълмове и долини“ по дължина за оформяне на орнаменти. Така стругованите детайли разцепихме на две половини по дължина, които залепихме за рамката на вратата. За допълнителна устойчивост ги заковахме с пирони без глави.

Финалната обработка на вратата беше боядисване със спрей с отсичане на вертикална линия с хартиена лента и финално двукратно лакиране.

Метал

В железарската работилница на Здравко направихме две изделия — „Масата с пейки“, както и конструкцията на навеса. За „Масата с пейки“ използвахме черни стоманени профили 35x35 мм. Извитите крака на масата изработихме на машина за огъване. След разкрой и огъване, основните дейности бяха заваряване, шлайфане на заварки, грундиране и боядисване. Процесите не бяха сложни и се справихме с тях за един уъркшоп. Но бяха специфични и затова бяха провеждани в малък екип, под зоркото ръководство на майстора. Затова за конструкцията на навеса разчитахме повече на екипа на Здравко.

Бетон

Бетонната пейка изляхме на място на улица „Крайна“ заедно с кофражиста Карло. Започнахме с трасиране и изкопаване на легло на пейката (и основите за навеса). Кофража сглобихме

„Научих се как да шлайфам, боядисвах, работих с най-различни инструменти. Беше много вълнуващо и забавно.“
— Ваня

„Ще направим майстор от теб!“
— Берул

„Дърводелството и железарството са забавни, но и изглеждат по-лесни, отколкото са.“
— Фрая

‘I learned how to grind, I painted, I worked with all kinds of tools. It was very exciting and entertaining.’
— Vanya

‘We’ll make a craftsman out of you!’
— Berul

‘Woodworking and ironworking are fun, but look also easier than they are.’
— Freya

The main challenge in assembling the frame was to make it square. We managed to do this by applying force on both diagonals and constantly measuring them until reaching equal readings. We made the turned details on the lathe using pinewood stock, which only made it harder — it is softwood and splits at the knots when applying more force with the tool. On the lathe we first gradually reached a circular section from the square profile, and then turned a sequence of ‘peaks and troughs’ along the element to create an ornament. Finally, we split the turned details in half and glued them to the frame of the door. For good measure, we nailed them with finish nails.

The final treatment of the door consisted of spray painting one half of it using masking tape to make the vertical border, and applying two layers of varnish.

Metal

In the ironworks of Zdravko we made two items — the Table with Benches and the structure of the canopy. For the Table we used 35x35 mm steel profiles. We made the bent legs of the table using a bending machine. After the cutting and bending, the main activities were welding, grinding down the welds, priming and painting. The processes weren’t complex and we made them in one single workshop. And yet, they were specific, and this is why they were conducted in a small team, under the watchful eye of Zdravko. This is also the reason why for the structure of the canopy we relied more on his team.

Concrete

We cast the concrete bench in place, at the site on Krayna street, together with the formworker Karlo. We started by tracing the structure and digging a bed for it in the ground (as well as the foundations for the canopy). We built the formwork in a traditional way using only adzes and nails. This allowed us to quickly and easily assemble and disassemble the formwork. Nevertheless, this technique required a specific structure to bear the heavy loads during pouring. We used 120x240 cm formwork plywood sheets to make the basic bench geometry. The structure itself consisted of pairs of longitudinal beams to hold the plywood sheets in place. The beams were supported by wooden posts driven in the ground every 60 cm. Those were connected to their counterparts across the bench by wooden braces. Outer inclined braces wedged into the ground stabilized the vertical posts.

We made the reinforcement of the bench from standard welded

по традиционен начин — само с тесли и пирони. Така беше възможно неговото бързо и лесно коване и разковаване. Но пък изискваше специфична конструкция, която да поеме големите натоварвания по време на леене. Котражен шперплат на платна с размери 120x240 см оформяше геометрията на пейката. Конструкцията се състоеше от двойни надлъжни греди, които вдвояваха платната шперплат. Те бяха подпирани от колонки през 60 см, които бяха набити в земята, и хванати срещуположно с напречна вътрешна разпънка. Напречни външни двойни диагонали, запречени с клинове в земята укрепваха колонките.

Армировката на пейката направихме от стандартна заварена мрежа, която огънахме на място след изграждането на котража. За фиксатори на армировката използвахме пластмасови бутилки, които останаха в бетона.

Бетона изляхме с бетон помпа с миксер, вибрирахме и заравнихме. Пръскахме го с вода три пъти през първата седмица от стягането му. Накрая изшлайфахме цялата бетонна пейка.

Пластмаса

Платната на котража декорирахме с дъна от пластмасови бутилки, капачки и пластмасови играчки, както от самото място (на поляната на площадката), така и дарени от заведението. Дъната от бутилки и капачките закрепяхме с централен винт към вътрешната страна на котража. Другите рециклирани елементи също завинтвахме и уплътнявахме със силикон по периферията. Така, след изливането му, в бетона останаха негативни отпечатъци от различните предмети.

Текстил

По време на работата по проекта намерихме пловдивска фабрика за бельо и трикотаж, която изхвърляше големи количества изрезки от плат. Разработихме детайл за сянка на навеса, който позволяваше да рециклираме този текстил. На металната рамка на навеса закрепихме поцинкована електрозаварена мрежа с модул 5x5 см, на която навързахме платовете в определена артистична система. Използвахме само изкуствен плат — ликра, тъй като е по-лек при намокряне и с цел да издържи по-дълго на открито. Избрахме два цвята, възможно най-близки до розовото — лейтмотив в инсталациите. Платовете сортирахме на парчета от 20 до 80 см, които връзвахме на всеки възел на мрежата. Така създадохме непрекъснатата „феерия“ от цветни ленти, която се люлееше с вятъра.

reinforcing mesh, which we bent on site after building the formwork. We fixed it in place using plastic bottles that remained in the concrete.

We cast the concrete by a pump with a mixer, we vibrated it and levelled the top surface. We sprayed water on the bench three times in the first week of the curing of the concrete. In the end, we sanded the whole concrete bench.

Plastic

We decorated the formwork panels with the bottoms of plastic bottles, caps and plastic toys, recovered from the site (on the lawn of the playground) and donated by bars. Bottle bottoms and caps were fastened with a central screw to the inside of the formwork. The other recycled elements were also screwed and their contour sealed with silicone. Thus, after pouring the concrete, negative prints of various objects remained on the sides of the bench.

Textile

While working on the project, we found a Plovdiv lingerie and knitwear factory that had a large amount of waste fabric offcuts. We developed a shade detail on the canopy that allowed us to recycle this textile. On the steel frame of the canopy we attached a galvanized welded steel mesh with a module 5x5 cm, on which we tied the fabrics in a certain artistic pattern. We only used artificial fabric — lycra, as it is lighter when wet and can last longer in the open. We chose two colours that are as close to pink as possible — the leitmotif of the installations. We sorted the fabrics into strips 20 to 80 cm long, which we tied at each node of the mesh. So we created a continuous ‘body’ of ribbons that swirled with the breeze.

Преобразувайте и презаредете това, което се разбира като даденост – предмет или материал.

Очаквайте изненади – когато използвате, никога не се знае какво се крие под привидно здравия дървен шкаф.

Предвиждайте много повече време за работа със стари предмети.

Добавете и екстра време за подготовка и почистване на „новото“ ви място за работа. Осигурявайте си основни резервни инструменти.

Transform and recharge what is understood as a given – be it an object or material.

Expect surprises – when you reuse, you never know what lies beneath the seemingly solid wooden cabinet.

Provide much more time for working with old items.

Add extra time to prepare and clean your ‘new’ place of work. Get yourselves basic backup tools.

Епилог по „Крайна“

Крайно неподозирани въздействия имаше нашето десетмесечно присъствие на улица „Крайна“. Отговорното ни отношение към средата, заедно с упорството ни в ежедневната организация и с почистването на работното пространство, сякаш повлякоха крак. Берул (с голяма наша помощ) поспретна двора си. Някои от блока при поляната поизчистиха градинката. Други си боядисаха етажа. Трети обмисляха идеи за организация на бизнес около „Дългата пейка с навес“. Ефектното рециклиране на текстил активира артисти и занаятчии да търсят този отпадъчен материал, а фабрики да обмислят предлагането и на такъв.

Крайно необикновени послания получихме от обратната връзка с участниците в уъркшопите и с посетителите на изложбата, която посветихме на приключенията си по улица „Крайна“. За участниците подготвихме анкети преди и след всеки уъркшоп. Със своите отговори, те ни помагаша да подобряваме работата си, но и ни вдъхновяваха. В изложбата вплетохме своите емоции от този проект-процес. За нея „превърнахме“ парчетата текстил от временното покритие на „Дългата пейка в навес“ със снимки. Поканихме всеки да си вземе една за спомен. Но в замяна помолихме за кратко послание — една дума, първата хрумнала при избора на снимката. Така посетителите превърнаха образите в думи.

Крайно непредвидени трансформации се налагаша да правим непрекъснато. Запазихме идеята за рециклиране на материали, но културният контекст на Столипиново изискваше да преосмислим присъствието на junkitecture. Заради рисковете при широко отворено към хората даряване на стари предмети (несигурна организация и натрупване на излишни, неподходящи или недостатъчни материали) изоставихме и намерението за организиране на склад за събиране. Изоставихме и желанието си за колаборация между майстори от Столипиново и други части на Пловдив, тъй като се оказа, че стереотипите са твърде силни. Отказахме се от идеите си за повече провокативни инсталации в градската среда, поради административни пречки и различния начин на изграждането им. Установихме, че работата в архитектурните уъркшопи върви много по-бавно от обичайното, заради несигурността в броя участници, тяхната неопитност, изненадите, които поднасяха предметите и материалите за рециклиране, инструментите и машините, работната обстановка, изпъстрена с любопитни зяпачи и много палави деца. Навреме се отказахме от идеята за едно грандиозно събитие-уъркшоп, където десетки участници заедно строят едновременно и стотици други участват по друг начин. В контекста на Столипиново това щеше да е провал. В крайна сметка успяхме да намерим мярата. Решихме да не отдаваме голямо значение на обема продукция. Фокусирахме се върху самия процес на работа и учене по улица „Крайна“.

Epilogue on Krayna

Our ten-month presence on Krayna¹⁰ Street had extremely unanticipated impacts. Our responsible attitude to the environment with our perseverance in day-to-day organization and cleaning of the workspace seem to have had some influence. Berul (with much help) tidied up his yard. Some people from the block near the lawn cleaned some of the area. Others painted the outer walls of their flats. Still others began thinking of setting up a business around the Long Bench with a Canopy. The effective recycling of textiles activated artists and craftspeople to look for this scrap material, and factories to consider offering it.

Extremely unusual messages were received from the feedback from the participants in the workshops and from the visitors of the exhibition, which we dedicated to our adventures on Krayna Street. We prepared questionnaires for the participants before and after each workshop. With their answers, they helped us improve our work, but they also inspired us. In the exhibition we intertwined our emotions from this project-process. To make it, we ‘transformed’ pieces of textile from the temporary canopy of the Long Bench into a canopy of photos. We invited everyone to take one as a souvenir. But in return we asked for a short message — one word, the first one that came to mind when choosing the picture. So visitors turned the images into words.

Extremely unforeseen transformations had to be done constantly. We retained the idea of recycling materials, but the cultural context of Stolipinovo required us to rethink the presence of junkitecture. Due to the risks of the wide openness to people donating old items (insecure organization and accumulation of unnecessary, unsuitable or insufficient materials), we also abandoned our intention to organize a storage space. We also abandoned our desire for collaboration between craftsmen from Stolipinovo and other parts of Plovdiv, as the stereotypes turned out to be too strong. We forsook our ideas for more provocative installations in the urban environment because of administrative impediments and the different way they are built. We found that working in architectural workshops went much slower than usual due to the uncertainty in the number of participants, their inexperience, the surprises the recycled materials and items made, the tools and machines, the work environment full of curious audience, and many naughty children. In time, we abandoned the idea of a grand event-workshop with dozens of participants working together and hundreds of others participating in other ways. In the context of Stolipinovo this would have been a failure. In the end we managed to find the right balance. We decided not to attach much importance to the volume of production. We focused on the very process of working and learning on Krayna Street.

¹⁰ The name of Krayna Street in Bulgarian means End Street, Terminal Street, or Extreme Street.

В края на краищата

Край Марица, под тепетата, по улица „Крайна“ се случват крайни неща. Каруца без кон препуска край автомивката, където мият крайслер. Под жиците минават три автобуса, но вече не минава тролей. Край улица „Крайна“ живеят богати и бедни — всеки в своята крепост, но и навън, на тротоара. А там се вдигат сватби, режат се и винкели, щрайхмус хвърля облаци от стърготини.

Улица „Крайна“ е край и начало, граница и връзка. Крайно удивителна улица. Кратка и дълга. Красноречива и криворазбрана.

Много лица има тази улица. През тази необикновена година видяхме много от тях. Работихме с тях, говорихме с тях, ядохме с тях. Тези лица, преносни и буквални, запечатахме в цифровите матрици на няколко камери и подредихме във фоторазкази. За тези лица разказахме в няколко гледни точки за „Изграждаме заедно: Учим се от Столипиново“ от първо лице.

After All

By Maritsa River, at the foot of the hills, on Krayna Street, extremities occur. A no-horsedrawn cart is racing down the street, while in the car-wash a Chrysler is polished. Under the trolley wires three buses pass but no trolley. On Krayna Street rich and poor folks live together — each in their own fort, and yet out on the pavement. And there life happens, people marry, steel is cut, and clouds of sawdust spray out of a thickneser.

Krayna Street is *kray* and *nachalo*, an end and a beginning. It is a border and a link. An extremely amazing street, short yet long, clear yet misunderstood.

Many faces it has, this street. Many of them we've seen in this unusual year. Worked with them, talked with them, ate with them. These faces, figurative and literal, we captured in the digital matrices of several cameras and arranged in photo stories. It is about these faces we told you our stories in several viewpoints to Building Together: Learning from Stolipinovo — in first person.

